

Nota beantwoording zienswijzen ontwerp Regionaal Waterprogramma

Beantwoording door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van zienswijzen inzake het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027

Inleiding

Deze nota betreft de beantwoording van zienswijzen die naar voren zijn gebracht op het ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, dat van 19 mei 2021 t/m 29 juni 2021 ter inzage heeft gelegen.

Tijdens de periode van terinzagelegging zijn 7 zienswijzen ingediend.

Het betreft de volgende instanties:

- A. Sportvisserij MidWest Nederland
- B. Stichting Gezond Water
- C. Staatsbosbeheer
- D. Regio Gooi en Vechtstreek
- E. Rijkswaterstaat West-Nederland Noord en Rijkswaterstaat Midden-Nederland
- F. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
- G. Vereniging Natuurmonumenten

Deze Nota beantwoording zienswijzen is door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 30 november 2021.

De instanties die in het kader van de inspraak hebben gereageerd, ontvangen een exemplaar van deze Nota van beantwoording.

In deze Nota van beantwoording worden de zienswijzen weergegeven en de beantwoording van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (GS) daarop. Daarbij wordt aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot een tekstwijziging van het Regionaal Waterprogramma.

Tenslotte worden in deze Nota van beantwoording nog andere aanpassingen benoemd. Dit zijn ambtshalve wijzigingen in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. Deze hebben onder andere als reden actuele ontwikkelingen, zoals de overstromingen in Limburg, de aanscherping van klimaatscenario's (IPCC rapport en KNMI-klimaatsignaal'21) en de terinzagelegging van het Nationaal Waterprogramma. Ook zijn tekstuele omissies of onjuistheden aangepast.

Weergave zienswijzen

A. Sportvisserij MidWest Nederland

Op 2 juni 2021 is een zienswijze door Sportvisserij MidWest Nederland ingediend, die ook al eerder gedeeld is met de griffier van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid.

Samenvatting zienswijze

In de kern heeft de indiener drie belangrijke sportvisserijpunten:

1. In een Regionaal Waterprogramma dat toekomstgericht is, moet recreatie én specifiek de sportvisserij een prominente plek krijgen. Het belang van water voor deze functie neemt alleen maar toe.
2. Wij vinden dat je over de haalbaarheid van de doelen en status van de 89 waterlichamen van mening kunt verschillen, maar dat in ieder geval voor de overige wateren de recreatie leidend moet zijn. Dat past bij de behoeften van de huidige samenleving.
3. Natuurvriendelijke oevers zijn goed, maar:
 - een natuurvriendelijke oever die geen plaats meer biedt aan recreatie door de burger is niet meer van deze tijd;
 - investeren in onderhoud van eerder aangelegde natuurvriendelijke oevers om de waarde voor vissen weer te optimaliseren is vaak effectiever dan de aanleg van nog meer slecht onderhouden natuurvriendelijke oevers.

Uitwerking punten per paragraaf:

Inleiding

Er zijn rond de 100.000 mensen die vissen in Noord-Holland. Sportvissen verdient daarom een plek in dit Regionaal Waterprogramma. In de vierde zin van de inleiding vinden wij de aanvulling 'We zwemmen, varen en vissen erin...' passend. Ook zou de term recreatie in de inleiding niet misstaan. Vrijwel alle bewoners van Noord-Holland recreëren op de 1 of andere wijze in, aan of op het oppervlaktewater.

Beantwoording door GS

Het Regionaal Waterprogramma is specifiek gericht op Europese verplichtingen die samenhangen met waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater), waterkwantiteit (grondwater) en waterveiligheid. Daarbij wordt extra aandacht besteed aan natuurgebieden, drinkwaterwinningen en zwemwateren, die volgens Europese richtlijnen worden beschermd vanwege de specifieke eisen die hier gelden. Recreatie is dus geen primair doel van het waterprogramma, maar waar mogelijk wordt het wel meegenomen. Wij zullen daarom het tekstvoorstel overnemen. Voor recreatie heeft de provincie in 2021 de Visie Recreatie & Toerisme 2030 vastgesteld.

Tekstwijziging:

In de Inleiding op pagina 3 wordt de zin 'We zwemmen en varen erin, en goed water is onmisbaar voor de natuur in Noord-Holland.' vervangen door de zin: 'We zwemmen, varen en vissen erin, en goed water is onmisbaar voor de natuur in Noord-Holland.'

2. Deelprogramma Oppervlaktewater

2.1 Inleiding

“Het belang van schoon oppervlaktewater is evident, zowel voor mensen (drinkwater, landbouw, industrie, zwemwater) als de natuur”

Waarom benoemt u hier niet de functie recreatie? Als er toch iets duidelijk is geworden door de COVID-19 crisis dan is het wel dat recreatie en beleefbaarheid van water belangrijker is dan ooit te voren.

De afgelopen periode is bijvoorbeeld de georganiseerde sportvisserij met 75.000! leden gegroeid. Landelijk ruim 625.000 leden die allen gebruik maken van het vele oppervlaktewater en dat is zeker in waterrijk Noord-Holland het geval. De thuiswerkmaatschappij viel terug op de basisbehoeften, het “naar buiten gaan” en de positieve effecten en belang van het beleven van o.a. water zijn van evident belang. Daarom is het niet benoemen van een breder scala aan recreatief medegebruik dan enkel zwemwater, zoals wandelen/fietsen langs water, (spele)varen en uiteraard de sportvisserij een gemiste kans in dit Waterprogramma. Gezien de omvang én de groei van sportvisserij in deze provincie verdienen dit een prominente plek in dit programma. Niet alleen sociaal en maatschappelijk, maar ook zeker vanwege het grote economische belang en de inzet die de georganiseerde sportvisserij doet op het gebied van visstandbeheer, educatie, jeugdwerk, beheer en onderhoud, waterkwaliteit, visserijkundig onderzoeken, controle en handhaving en andere werkvelden waarin wij samenwerken met provincie, waterschappen en gemeenten.

Beantwoording door GS

Het Regionaal Waterprogramma is specifiek gericht op Europese verplichtingen die samenhangen met waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater), waterkwantiteit (grondwater) en waterveiligheid. Recreatie is dus zoals eerder gezegd geen primair doel van het waterprogramma, al wordt het waar mogelijk wel meegenomen. Een goed voorbeeld is het project Stadsstrand Hoorn, waar een nieuwe oeverdijk gecombineerd wordt met een groot stadsstrand en nieuwe fiets- en wandelmogelijkheden. Omdat het programma niet primair gericht is op recreatie achten wij de voorgestelde aanvulling niet nodig. Zoals eerder aangegeven heeft de provincie voor recreatie in 2021 de Visie Recreatie & Toerisme 2030 vastgesteld.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

2.2 KRW-waterlichamen 2022-2027

Chemische en ecologische toestand 2019

“Voor geen van de 89 waterlichamen in Noord-Holland was in 2019 de ecologische kwaliteit goed.”

In de alinea wordt vervolgens de parameter vis uitgelicht als ‘positief’ punt. Het is correct dat er zeer veel maatregelen gericht zijn op voorkomen en abundantie van KRW doelsoorten vis. Onze vraag is; wegen deze enorme kosten op tegen de geringe algemene KRW doelen die reeds gehaald zijn? Een herijking van nut en noodzaak van doelen en maatregelen is belangrijk. Om iedere polder optrekbaar te maken voor een driedoornige stekelbaars schiet anno 2021 misschien wel zijn doel voorbij. Zet de kosten nog eens opnieuw uit tegen de baten en maak dan weloverwogen en bij dit tijdperk passende keuzes. Moet er bijvoorbeeld in de laatste planperiode KRW niet veel meer aandacht zijn voor het verwijderen van oneigenlijke stoffen uit het water?

Beantwoording door GS

Volgens de KRW moeten alle effectieve verbetermaatregelen worden genomen. De optelsom van huidige toestand en het effect van de maatregelen bepalen samen het doel (het Goed Ecologisch Potentieel). Dit geldt onder andere voor elk van de vier biologische kwaliteitsparameters, waaronder vis. Het achterwege laten van op zich effectieve maatregelen is dus niet bedoeling. De maatregelen worden overigens met name door de waterbeheerders genomen, in veel mindere mate door de provincie.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Ecologische doelen

“Verlaging van doelen om financiële redenen is conform landelijke afspraken niet doorgevoerd.”
 Hebben er wel verlagingen van doelen plaatsgevonden op andere gronden? Zoals chemische of ecologische doelen?

“Dat de scores lager uitvallen dan de defaultwaarde van 0,6 heeft vooral te maken met de volgende factoren”

De sportvisserij vindt verregaande defosfatering een zorgelijke tendens. Een speerpunt voor de waterkwaliteit zou niet het voedselarmer maken van wateren moeten zijn. Al helemaal niet in water met een –zoals u zelf schrijft- ‘vast peil’. In vele wateren is het doorzicht al glashelder en het percentage waterplanten neemt ieder jaar toe. Er zijn op het gebied van waterkwaliteit al vele doelen behaald, hoeveel geld gaat u nog besteden aan het nog voedselarmer maken van wateren? Biomassa en biodiversiteit hebben hun waarde. De burgers zijn niet gebaat bij een nog verder verarming van wateren. Tevens zal ons inzien het aandeel waterplanten in de toekomst toch wel een gestage groei doormaken. Een overmatige en homogene waterplantengroei is niet goed voor de waterkwaliteit en al helemaal niet voor de recreatiemogelijkheden. Denk hierbij eens aan een groot Rijkswater als het Gooimeer. Zwemmen, vissen en varen is er door een overmatige plantengroei in grote delen van het jaar niet meer mogelijk. De economische schade is gigantisch terwijl er door het Rijk keihard aan is gewerkt om waterplantengroei te bevorderen. Stop met verder defosfateren en zet in op:

1. Het vrijwel volledig in te zetten op het verkrijgen van schoon water. Dit door de medicijnresten, pesticiden en andere water oneigenlijke stoffen uit het water te verwijderen. Dit zijn zaken waar de ingezetenen profijt van hebben.
2. Robuuste watersystemen met een fluctuerend natuurlijk peil. Systemen die niet tot op de centimeter in dienst zijn van de landbouw, maar waar natuurlijke peilwisselingen mogelijk zijn, zijn vele malen meer geschikt voor de biologische component vis. Voedselaanbod, paai- en overwinteringsgebieden voor vissen zijn in dergelijke systemen ‘die tegen een stootje kunnen’ veel meer blijvend aanwezig.

Beantwoording door GS

In het regionaal waterprogramma zijn uitsluitend de ecologische doelen vastgesteld, dus niet de chemische. De chemische doelen gelden Europees/nationaal. De ecologische doelen zijn door de provincie bovendien uitsluitend van regionale KRW-waterlichamen vastgesteld, dus niet van wateren die in beheer zijn bij het Rijk zoals het Gooimeer.

Inderdaad heeft verlaging van doelen om financiële redenen niet plaatsgevonden. Wel kan er om technische redenen een doelaanpassing hebben plaatsgevonden. Dit is dan een gevolg van de watersysteemanalyses die zijn uitgevoerd, waarin op grond van de nieuwste inzichten de toestand van het water, de factoren die daarop van invloed en de mogelijke verbetermaatregelen zijn beschouwd.

Hoewel de waterplantenproblematiek die u noemt lokaal ook in de regionale wateren kan voorkomen, is het vooral een probleem in rijkswateren, waar dit programma geen betrekking op heeft. Defosfatering kan een effectieve maatregel zijn om het nutriëtniveau te beperken en daarmee de ecologische kwaliteit te verbeteren. Hoe lager de fosfaatbelasting, oftewel hoe voedselarmer het systeem, des te minder kans er is op overlast door waterplanten die onder water groeien.

Het verwijderen, voor zover dat mogelijk is, van medicijnresten, pesticiden en andere ongewenste stoffen uit het water juichen wij uiteraard toe, al is het zoveel mogelijk voorkomen van vervuiling uiteraard nog beter. Afvalwaterzuivering, in rwzi's, is primair een taak van de waterschappen.

Waar mogelijk en haalbaar nemen zij de verwijdering van microverontreinigingen mee in toekomstige investeringen in de verbetering van rwzi's.

Een fluctuerend waterpeil is inderdaad vanuit waterkwaliteitsoogpunt een goede zaak. Zo streeft de provincie in het Vechtplassengebied en aan de duinrand naar het vasthouden van gebiedseigen kwelwater (zie paragraaf 3.6). Echter, waterschappen zijn ook gehouden aan het faciliteren van economische functies. De KRW verplicht niet om maatregelen te nemen die een significant negatief effect op functies hebben.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Doelbereik 2027

Is er na alle -minimaal tien- gemaakte kanttekeningen op het niet halen van de doelen in 2027 in deze paragraaf nu echt nog sprake van door de waterschappen opgestelde haalbare en realistische ecologische doelen?

“Maatregelprogramma’s zijn vooral gericht op het verbeteren van de ecologische doelen.

Daarnaast kent de KRW zoals gezegd ook chemische doelen.”

Om eerder genoemde redenen zou er ons inziens bij de maatregelprogramma’s nog veel meer gekeken moeten worden naar het aspect beleefbaarheid en recreatief medegebruik van het water.

Daarin zouden afwegingen meegenomen kunnen worden of meer voorgestelde maatregelen opwegen tegen de lasten voor grote groepen gebruikers van het water. Hierbij kunnen toebedeelde kosten voor de maatregelen juist gebruikt worden voor maatregelen ten behoeve van de chemische doelen.

Beantwoording door GS

In het regionaal waterprogramma staat niet dat de ecologische doelen in 2027 haalbaar zijn, wel dat ze meer haalbaar en realistisch zijn geworden, omdat ze gebaseerd zijn op uitgebreide watersysteemanalyses.

Voor het overige wordt verwezen naar eerdere beantwoording.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

2.3 Overig wateren

Ecologische doelen overig water

Jeugd, ouderen, minder validen vormen een zeer grote groep burgers waarvoor extra aandacht bittere noodzaak is. Drie doelgroepen, die met een beperkte actieradius met name gebruik maken van de wateren in de bebouwde omgeving. Wateren, die vrijwel allemaal vallen onder de overige wateren. De provincie zou voor deze groepen moeten opkomen door voor de overige wateren het recreatief medegebruik als doel centraal te stellen. Daarmee verliest u de ecologie en natuur niet uit het oog, maar geeft u invulling aan de hedendaagse recreatieve functie die water in de wijk heeft.

In Noord-Holland zijn vele wateren al volledig dichtgegroeid met ondergedoken waterplanten, waardoor er geen watersport meer mogelijk is. Daarnaast zorgt dit jaarlijks op vele plekken voor vissterften door zuurstofgebrek mede naar aanleiding van beheer en onderhoud. Vegetatie op de overgang land/water (met name riet vegetatie) zorgt in Noord-Holland in steeds meer mate voor een afname van de bereikbaarheid van water. De sportvisserij vraagt u om dit probleem in het Waterprogramma een plaats te geven.

Beantwoording door GS

Het water buiten de KRW-waterlichamen, het 'overig water', valt wel degelijk onder de KRW. Dit betekent bijvoorbeeld dat achteruitgang van de waterkwaliteit zo goed mogelijk moet worden voorkomen. In de praktijk zien we dat op een aantal plekken wel achteruitgang plaatsvindt; zie bijvoorbeeld het waterbeheerprogramma van het waterschap Amstel Gooi en Vecht. Zoals eerder aangegeven richt het regionaal waterprogramma zich primair op beleid m.b.t. waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater), waterkwantiteit (grondwater) en waterveiligheid, behoudens een paragraaf over de aanwijzing van wateren met de functie vaarweg. Daarom wordt er in het programma niet ingegaan op recreatief medegebruik en bereikbaarheid. Zoals eerder aangegeven heeft de provincie voor recreatie in 2021 de Visie Recreatie & Toerisme 2030 vastgesteld.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Chemische doelen overig water

Wij juichen het initiatief toe om de chemische doelen ook uit te rollen over de overige wateren.

2.4 Water-maatregelen provincie

Natuurvriendelijke oevers provinciale vaarwegen

Vanuit de sportvisserij zijn wij voorstanders van natuurvriendelijke oevers, zolang deze op de niet bereikbare oever worden gerealiseerd en/of er open plekken worden gemaakt zodat de beleefbaarheid van het water vergroot wordt. Een natuurvriendelijke oever die geen plaats meer biedt aan recreatie door de burger is niet meer van deze tijd.

Wij hanteren twee uitgangspunten waar het gaat om de aanleg van natuurvriendelijke oevers:

1. De recreatieve functie van de oorspronkelijke oever moet terugkomen in de nieuwe natuurvriendelijke oever.

In twee recent gerealiseerde projecten van de provincie is de sportvisserij nauw betrokken geweest bij de herinrichting van de oevers. Daar zijn wij zeer enthousiast over en de provincie Noord-Holland loopt daarmee voorop in ons werkgebied en dient als eigentijds voorbeeld voor veel andere natuur- en terreinbeheerders. Wij lezen die betrokkenheid en samenwerking om recreatie in te passen helaas nog nergens in dit Waterprogramma terug. Daarmee doet u zichzelf tekort. De sportvisserij vraagt daarom aan de provincie om haar recente beleid; in onze eigen woorden 'het expliciet rekening houden met de recreatieve functie van de oever' een plek te geven in dit Waterprogramma én dit advies ook mee te geven aan de waterschappen.

Wij zien dat door de aanleg van natuurvriendelijke oevers in onze hele regio, veel visplaatsen verloren gaan. Het draagvlak voor natuurvriendelijke oevers bij onze achterban neemt daardoor sterk af, terwijl de oplossing eenvoudig is. Het creëren van open plaatsen in de natuurvriendelijke oevers meenemen in het ontwerp en de uitvoering van het werk geven de oever een natuurvriendelijke én recreatieve meerwaarde. Wij vragen provincie dan ook om in haar beleid t.a.v. natuurvriendelijke oevers op te nemen dat op locaties waar door de aanleg van natuurvriendelijke oevers, oevergebonden recreatie verloren gaat, voorzieningen te treffen om dit te compenseren in het ontwerp.

2. Alleen natuurvriendelijke oevers die goed worden onderhouden, behouden hun waarde voor vis.

In de praktijk blijkt dat veel natuurvriendelijke oevers door gebrek aan onderhoud hun oorspronkelijke waarde voor vis door verlanding verliezen. Daarnaast verliest het niet alleen de ecologische waarde voor vis, maar ook de waarde die het heeft voor de water zuiverende waterplanten en de diversiteit van flora. Wij adviseren de provincie om onderhoud van bestaande natuurvriendelijke oevers een hogere prioriteit te geven dan de aanleg van nog meer nieuwe natuurvriendelijke oevers. Met onderhoud van bestaande oevers bereikt men vaak een netto hoger effect voor vis dan het aanleggen van nog meer natuurvriendelijke oevers. Daarnaast verzoekt de sportvisserij de provincie na te gaan of in plaats van over een grote lengte natuurvriendelijke oevers aan te leggen een zelfde oppervlak ook op één plaats kan worden aangelegd als een groot paai- en opgroeigebied. Onderhoud van deze gebieden is eenvoudiger omdat ze minder snel verlanden en bieden meer mogelijkheden voor vis en sportvissers. In plaats van bijvoorbeeld 1000 meter 4 meter brede NVO, zou een gebied van 0,4 hectare ingericht paai- en opgroeigebied aangesloten kunnen worden op bijvoorbeeld een KRW-waterlichaam.

Vispasseerbare provinciale sluizen

De sportvisserij participeert in het project vismigratie rondom het Noordzeekanaal. Goed om te lezen dat wij hier niet alleen samen in optrekken, maar dat de provincie dit ook expliciet opneemt in haar beleid. Het Noordzeekanaal is namelijk één van de slagaders voor vismigratie in Noord-Holland.

KRW-pilot

In alle genoemde pilotgebieden hebben hengelsportverenigingen visrechten. Wij vragen u om de visrechthebbenden op de genoemde wateren vroegtijdig te betrekken in dit proces. Wij kunnen u helpen aan de juiste contacten.

Overige provinciale maatregelen KRW-waterlichamen

Wij vragen u om het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in provinciale kanalen te heroverwegen. Onderzoek heeft aangetoond dat er feitelijk een mini-habitat ontstaat voor vissen die verder in het gehele kanaal weinig tot niets van hun leefomgeving terugvinden. Een soort van sloot in een kanaal zagezegd.

Beantwoording door GS

Wij zullen in het regionaal waterprogramma expliciteren dat de provincie bij de aanleg van (natuurvriendelijke) oevers rekening houdt met andere belangen, voor zover het past binnen bestaand beleid en de beschikbare middelen. Dit is overigens bestaande praktijk. Tevens zullen wij benadrukken dat naast de aanleg van nieuwe ook het onderhoud van bestaande natuurvriendelijke oevers belangrijk is.

Wat de KRW-pilots betreft zullen waar nodig belanghebbenden, waaronder visrechthebbenden, bij de uitvoering worden betrokken.

Voor wat betreft de aanleg van natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen: bij elk besluit daartoe wordt gekeken naar de (ecologische) meerwaarde van deze oevers op de desbetreffende plek.

Tekstwijziging:

Op pagina 13 wordt de zin 'De ecologische waterkwaliteit kan onder meer verbeterd worden door waar mogelijk en zinvol natuurvriendelijke oevers (nvo's) aan te leggen.' vervangen door: 'De ecologische waterkwaliteit kan onder meer verbeterd worden door waar mogelijk en zinvol natuurvriendelijke oevers (nvo's) aan te leggen. Hierbij wordt rekening gehouden met andere belangen voor zover het past binnen het beleid en de beschikbare middelen.'

Na de zin 'Nvo's hebben een bewezen positieve uitwerking op de ecologische waterkwaliteit en dus op het bereiken van de KRW-doelen en de biodiversiteit.' wordt de volgende zin toegevoegd: 'Daarbij is goed onderhoud van de nvo's overigens belangrijk.'

2.5 Provinciaal beleid landelijk gebied

Natuurbeleid

Wij vragen u in de gebieden met een hogere ecologische doelstelling het extensieve recreatief medegebruik een plaats te geven. Sportvissers laten zich met de juiste inrichting van een gebied namelijk prima zoneren en natuur is pas natuur als men er ook van kunt genieten. Binnen de kaders moeten dergelijke gebieden beleefbaar blijven of worden.

Beantwoording door GS

Zoals eerder aangegeven is recreatief medegebruik van water geen onderdeel van het regionaal waterprogramma. In de praktijk vindt zonering van recreatief en natuur wel degelijk plaats.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

2.6 Opkomende stoffen, medicijnresten en microplastics

Zie opmerking bij 2.2 KRW-waterlichamen 2022-2027, ecologische doelen (blz 2). Op het gebied van micoplastics willen wij daarnaast opmerken dat de “vangsten” van plastic bij onze diverse onderzoeken, grote zorgen baart. Bij door sportvisserij uitgevoerde visserijkundig onderzoek langsdammen op de Waal wordt soms meer plastic dan vis gevangen.

<https://www.sportvisserijnederland.nl/actueel/nieuws/21354/van-trekvissonderzoek-tot-plastic-studie.html>

Beantwoording door GS

Wij delen uw zorg ten aanzien van plastic in het water. De rol van de provincie op dit gebied is echter beperkt. Voor wat betreft onze provinciale wegen hebben we recentelijk, in maart 2021, besloten om een drie jaar durende pilot uit te voeren rond het verwijderen van zwerfafval in de bermen. Jaarlijks wordt voor de eerste grote maaironde al het plastic (en overig) afval opgeruimd. Hiermee wordt voorkomen dat het zwerfafval wordt versnipperd door de maaimachine, het plastic uiteenvalt tot microplastics en onder andere in het oppervlaktewater terecht komt. Het voorkomt tevens dat dieren het opeten of er in verstrikt raken en sterven. Bijkomend voordeel is dat het bermmaaisel dat vrijkomt schoner is, waardoor het beter benut kan worden.

Naast het verwijderen van afval uit de bermen zal er ook meer aan preventie worden gedaan.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

2.7 Zwemwater

Wij vragen u bij de uitbreiding van zwemwateren rekening te houden met de visrechthebbende aldaar en hen te betrekken in het proces. Wij kunnen u helpen aan de juiste contacten.

Beantwoording door GS

Bij ontwikkelen van zwemwaterlocaties wordt rekening gehouden met andere (recreatieve) functies zoals varen en vissen. In overleg met waterbeheerder, locatiebeheerder en andere betrokkenen wordt dit gebiedsgericht ingevuld, in het algemeen via zonering van verschillende recreatievormen.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

3 Deelprogramma Grondwater

3.3 De waterbalans

Datacenters

Warmtewaterlozingen op oppervlaktewater heeft grote invloed op de aquatische flora en fauna. Wij worden graag in vroeg stadium betrokken bij een dergelijke proces en vragen u om kritisch te kijken naar de ecologische doelstellingen in dergelijke gebieden.

Beantwoording door GS

Voor lozing van warm water op oppervlaktewater voert de waterbeheerder de toets uit en betreft daarbij de ecologische doelstellingen.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

3.6 Grondwaterafhankelijke natuur

Wegzijing naar polder

In de Horstermeerpolder worden de visrechten verhuurd aan HSV Hilversum. Dempen van sloten zal invloed hebben op de aanwezige visstand. Wij vragen u zodra dit proces gaat lopen contact op te nemen met de visrechthebbende. Zij hebben een 'oor en oog functie' en hebben benodigde gebiedskennis om mogelijkwijs bij te dragen aan een goede uitvoering van dit plan. Wij kunnen u helpen aan de juiste contacten.

Beantwoording door GS

Wij zullen alle belanghebbenden bij de planontwikkeling betrekken.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging

4 Deelprogramma Overstromingsrisico's

4.1 Inleiding

Wij zijn betrokken bij het meervoudig ruimtegebruik zoals onder andere bij de versterking Markermeerdijken. Wij waarderen de inzet van de provincie hierin.

B. Stichting Gezond Water

Op 15 juni 2021 heeft de Stichting Gezond Water een zienswijze ingediend.

Zienswijze

In het ontwerp geeft u onder andere aan, extra aandacht voor natuurgebieden, voorschrijven van BBT om lozingen en emissies van chemische stoffen terug te dringen en intensiveren van VTH met betrekking tot ZZS waarbij alle overheidslagen een rol hebben. In het Waterprogramma wordt echter de landbouw als praktisch enige bron van waterverontreiniging genoemd. Zonder de bijdrage van de landbouw aan de waterverontreiniging te bagatelliseren vragen wij uw aandacht via deze zienswijze voor de grootste bron van ZZS lood in het oppervlaktewater, de sportvisserij.

Bij alle aandacht die in uw Waterprogramma gegeven wordt aan het voorkomen van ZZS emissie wordt de sportvisserij niet genoemd. Realiseer u dat de sportvissers niet alleen ZZS lood in het water achterlaten maar eveneens nikkel en kobalt (5 % sintermaterialen in als milieuvriendelijk gepromote visgewichten van wolfram.) Verder zijn sportvissers verantwoordelijk voor het achterlaten van zink, tin, koper en RVS. De ECHA (Europees Chemicaliën Agentschap) heeft in juni 2020 meer dan 1000 alternatieven voor vislood geteld. Gebruiken van deze alternatieven kost een sportvisser 3 % meer

Als wij in het Waterprogramma lezen over uw ambitie en uw rol in de afstemming tussen de partners, vragen wij de Provincie Noord-Holland een afgestemde aanpak te hanteren voor het vislood (zoals voor het bodemlood.) En het onnodig achterlaten van ZZS en zware metalen door de sportvissers te voorkomen door in het visrecht op te (laten) nemen een verbod op het gebruik hiervan bij het sportvissen. Het gaat daarbij niet alleen om het visrecht dat de Provincie Noord-Holland zelf uitgeeft, want ook gemeenten, waterschappen en natuurorganisaties geven visrecht uit en kunnen daarin een verbod op het gebruik van vislood opnemen. De Provincie Overijssel gaat dit doen in het derde kwartaal 2021, Staatsbosbeheer doet dit al vanaf april 2019. Een voorstel hierover dat aan alle gemeenten in de provincie is gestuurd is een bijlage bij dit schrijven.

Graag vernemen wij welke acties Provincie Noord-Holland onderneemt voor het vislood. Als overkoepelend en verbindend bevoegd gezag heeft u de mogelijkheden om de vislood problematiek op te lossen. Wij vragen hierbij tegelijk uw aandacht voor de minimalisatie van het onnodig achterlaten en gebruiken van andere ZZS door de sportvisserij te hebben. En de eveneens door de sportvisserij gebruikte zware metalen tin, zink, koper en RVS.

Beantwoording door GS

Op landelijk niveau zijn afspraken gemaakt in de Green Deal Sportvisserij loodvrij (2018). Diverse partijen hebben de Green Deal ondertekend. De provincies zijn geen partij bij deze Green Deal. Er is een overgangstermijn afgesproken waarop de branche via zelfregulering het loodgebruik vermindert. Eind 2021 wordt door de deelnemers een voortgangsrapport opgesteld over de voortgang in de afgelopen drie jaar van de afspraken uit de Green Deal.

Wij zien als provincie geen aanleiding om bij de uitgifte van visrechten een verbod te overwegen en om andere overheden en partijen daartoe op te roepen. Wij zijn uiteraard niet tegen beperking van het loodgehalte in het water maar constateren ook dat er geen of nauwelijks normoverschrijdingen zijn. Daarnaast is er een Green Deal gesloten, met de Rijksoverheid. Wij achten het van belang dat partijen de gelegenheid krijgen om te voldoen aan de afspraken van de Green Deal en willen deze aanpak niet doorkruisen. Een geleidelijke afbouw biedt een voordeel ten opzichte van een algeheel snel verbod, namelijk dat de sector kan meebewegen richting

milieuvriendelijke alternatieven in plaats van te grijpen naar andere schadelijke materialen zoals koper en zink. Op dit moment zijn namelijk nog niet voor elke soort milieuvriendelijke alternatieven voorhanden.

Eén van de manieren om het loodgebruik terug te dringen is het omruilen van vislood door loodvrij materiaal. De provincie Noord-Holland is, in het kader van het programma Waterrecreatie, in gesprek met Sportvisserij MidWest Nederland om in de eerste helft van 2022 een omruilactie te organiseren waarbij sportvissers hun vislood kunnen omruilen voor een alternatief (milieuvriendelijk) product.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

C. Staatsbosbeheer

Op 24 juni 2021 heeft Staatsbosbeheer een zienswijze ingediend.

Zienswijze

Specifiek voor Westzaan werken wij al jaren samen aan verbrakking, teneinde de unieke brakke vegetaties in dit Natura2000-gebied te herstellen. De aanwijzing tot Natura2000-doel weegt zwaar. Door uw college wordt erkend dat er te weinig brak water in deze polder komt.

Brakwatersoorten, zoals echt lepelblad en heemst, gaan sterk achteruit. Verbrakking van de polder voor de typische brakke veenvegetatie is al sinds 1992 in voorbereiding. De brakke vegetatie gaat ondertussen achteruit. Momenteel is het wachten op de uitkomsten van een nieuw gebiedsproces. Helaas wordt nu in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 het volgende doel gesteld voor Westzaan: doeltypesoort zoet water, met chloridegehalte max. 300 mg/l. Terwijl voor andere gebieden in Noord-Holland wel doelen gesteld worden zoals bijvoorbeeld 'chloride > 300 mg/l' of 'chloride tot 3000 mg/l'.

Graag zou ik de doelstelling voor het chloridegehalte verbeterd zien voor Westzaan, tot 3000 mg/l, in het definitieve Regionaal Waterprogramma 2022-2027.

Beantwoording door GS

In het Natura2000-Beheerplan voor de polder Westzaan is de ambitie opgenomen om de aanwezige brakke (land)natuur te beschermen en herstellen door de aanvoer van brak water van buiten het gebied. Al vele jaren worden onderzoeken uitgevoerd naar de haalbaarheid van dit plan. De verbrakking is ook als maatregel opgenomen in het KRW-maatregelenpakket. Deze maatregel zal leiden tot wijziging van de waterkwaliteit naar een brakker watertype. Er is niet voor gekozen om dit watertype op voorhand te wijzigen, want:

- Het project is nog in de planfase en uitvoering is nog niet zeker (geen formeel besluit over genomen/geen vergunning verleend).
- Onduidelijk is nog voor welke variant gekozen wordt: volledige dan wel gedeeltelijke verbrakking van de polder.

Nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, worden het watertype en eventueel de begrenzing daadwerkelijk gewijzigd.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

D. Regio Gooi en Vechtstreek

Op 25 juni 2021 heeft de Regio Gooi en Vechtstreek een zienswijze ingediend.

Zienswijze**Urgentie voldoende en goede kwaliteit van het water in onze regio op de langere termijn + effecten op de ecologie**

Ik wil u graag nog meegeven dat wij zorgen hebben over de gevolgen van klimaatverandering op de beschikbaarheid en kwaliteit van water in de regio, zeker op lange termijn. Daarbij verwijs ik graag naar het bij u bekende onderzoek resilience by design. Wij zijn het eens met uw standpunt in de regionale watervisie dat we dit voor de lange termijn moeten onderzoeken. Wat we niet terugvinden in de regionale watervisie en niet goed kunnen inschatten, is wat de effecten zullen zijn op de ecologie in het veenweidegebied en vragen nadrukkelijk aandacht om vanuit de provincie inzet op dit thema te leveren en zo nodig over aan te vullen in de tekst van de regionale watervisie.

Beantwoording door GS

Wij werken het thema ecologie in de veenweidegebieden uit in de Regionale Veenweide Strategie en in natuurplannen, zoals de Natura 2000 beheerplannen.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging

Urgentie leveren capaciteit al voor 2022 voor aanvang onderzoek i.s.m. Waterschap en Rijk naar de integrale wateropgave in de Gooi en Vechtstreek

Voor onze regio belangrijke thema's die terugkomen in uw concept waterprogramma, komen ook terug in de begin dit jaar op bestuurlijk niveau vastgestelde strategische samenwerkingsagenda tussen Provincie NH en onze regio. Een zeer belangrijke opgave hierbinnen is het gezamenlijk kijken naar de wateropgaven en effecten op de ruimtelijke opgaven in het veenweidegebied. Het regionaal waterprogramma zou deze thema's dan ook goed moeten borgen en wij zien dat ook terug. Het is zeer relevant dat er een breed onderzoek komt naar de integrale wateropgave in de Gooi en Vechtstreek al op kort termijn, mede om deze opgave zo goed mogelijk geborgd te krijgen in de Verstedelijkingsstrategie en afspraken richting het BO MIRT dit najaar om ook het Rijk betrokken te krijgen, naast de urgentie om het onderzoek zelf spoedig te gaan uitvoeren. Ik vraag u om hiervoor niet pas te wachten tot 2022, de aanvang van de uitvoering van het regionaal waterprogramma 2022-2027, maar al vanaf heden capaciteit beschikbaar te stellen. Dit mede in lijn en navolging op de gemaakte afspraken uit de samenwerkingsagenda. Want tot op heden geeft de provincie aan nog geen voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar te kunnen stellen tot onze teleurstelling. Naast onze regio is ook het waterschap van mening hier snel mee aan te vangen en ook zij hebben reeds capaciteit beschikbaar gesteld.

Beantwoording door GS

Wij werken mee aan het uitvoeren van de integrale wateropgaven. Wij doen dit niet alleen via uitvoering van het Regionaal Waterprogramma maar ook via andere programma's zoals de verstedelijkingsstrategie, de veenweidestrategie en programma natuur. Bij de uitwerking van deze programma's maken wij afspraken over inzet van ambtelijke capaciteit.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging

E. Rijkswaterstaat West-Nederland Noord en Rijkswaterstaat Midden-Nederland

Op 28 juni 2021 hebben Rijkswaterstaat West-Nederland Noord en Rijkswaterstaat Midden-Nederland een zienswijze ingediend.

Zienswijze

Wij spreken onze waardering uit voor de uitwerking van dit Regionaal Waterprogramma, waarbij eerder geleverd commentaar van ons in eerdere concepten grotendeels is verwerkt. Het Regionaal Waterprogramma heeft betrekking op het Rijkswater, in dit verband met name het Noordzeekanaal, het IJ, het IJmeer, het IJsselmeer, het Markemeer en het Amsterdam-Rijnkanaal. Zoals u bekend vormen deze wateren belangrijke onderdelen van de netwerken welke in beheer zijn bij ons.

Wij willen graag de hieronder genoemde aspecten onder de aandacht brengen en verzoeken u die te verwerken in het Regionaal Waterprogramma.

Water sturend in de Ruimtelijke Ordening

Wat wordt gemist in het Waterprogramma is de notie dat Water meer sturend dient te zijn in de Ruimtelijke Ordening. Dit staat ook aangegeven in het concept Nationaal Waterplan: "De wateropgaven staan niet op zichzelf; een integrale aanpak met andere opgaven in de fysieke leefomgeving zoals de energietransitie, woningbouw en de landbouw is noodzakelijk. Daarbij is het van groot belang dat 'aansluiten op de karakteristieken van het watersysteem' en 'meebewegen met water' leidende principes blijven voor de integrale aanpak van ruimtelijke ontwikkelingen in ons land." Bovendien staat deze notie centraal in het, door de provincie geïnitieerde, proces van "de Uitnodiging", waar aan de hand van zeven Water en RO projecten in Noord-Holland juist het meer sturend laten zijn van Water in de Ruimtelijke Ordening wordt bestudeerd.

Beantwoording door GS

Wij onderschrijven het uitgangspunt dat water sturend is in de ruimtelijk ordening en geven dit onder andere vorm in het door u genoemde leerprogramma ruimtelijk ordenen met water dat wij samen met waterbeheerders ontwikkelen. Ook geven wij dit vorm bij gebiedsgerichte projecten, waaronder projecten in het regionaal waterprogramma zoals de versterking van waterkeringen, de ontwikkeling van drinkwaterwinningen, en het aanwijzen van officiële zwemlocaties. Bij het versterken van regionale en primaire waterkeringen vinden we het van belang dat er voldoende ruimte is voor toekomstige dijkversterkingen in het licht van de klimaatverandering en zetten we in op medegebruik van waterkeringen mits de waterveiligheid wordt gegarandeerd. Rond drinkwaterwinningen wijzen wij grondwaterbeschermingsgebieden aan waar risicovolle activiteiten niet of alleen onder strenge voorwaarden toegestaan. En voor het aanwijzen van officiële zwemlocaties is een goede waterkwaliteit een randvoorwaarde. Wij hebben het leidende principe van meebewegen met water ook in onze omgevingsverordening opgenomen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moeten de effecten op waterveiligheid, wateroverlast, hittestress, watertekort en verzilting in beeld worden gebracht. Op deze manier worden de thema's water en ruimte gebiedsgericht met elkaar verbonden.

Tekstwijziging:

In de eerste alinea van de inleiding na de vijfde zin die eindigt met '.. in Noord-Holland' wordt het volgende toegevoegd: 'Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met het watersysteem. Het watersysteem is een sturende factor.'

KRW-bescherming

Op pagina 5 is aangegeven dat het IJsselmeer als bron van drinkwater beschermd is onder de KRW. Deze KRW-bescherming heeft echter niet specifiek betrekking op de drinkwaterfunctie, maar op de bredere doelstellingen van de KRW. Het is van belang dat bij de afvoer en uitslag vanuit de aan het IJsselmeergebied grenzende polders en Wieringermeer (sterk verzilt water) rekening gehouden wordt met de effecten op de waterkwaliteit van het IJsselmeergebied. Wij verzoeken u dit in het programma op te nemen.

Beantwoording door GS

Uiteraard onderkennen wij dat het IJsselmeer onder de brede doelstellingen van de KRW valt. Voor het regionaal waterprogramma achtten wij het echter met name van belang te benoemen dat het IJsselmeer als bron van drinkwatervoorziening beschermd gebied is onder de KRW (zoals bedoeld in artikel 6 van de KRW). Dat bij de uitslag van water naar het IJsselmeer rekening gehouden wordt met de effecten op de waterkwaliteit van het IJsselmeergebied onderschrijven wij. Wij hebben dit echter niet benoemd in het regionaal waterprogramma omdat dit een onderdeel is van de samenwerking tussen de verschillende oppervlaktewaterbeheerders.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Ecologische kwaliteit

Zoals bij u bekend zijn het IJsselmeer en Markermeer ook beschermd in het kader van N2000. In het waterprogramma zien wij graag het belang benoemd van afstemming van maatregelen ter bevordering van de ecologische kwaliteit tussen het hoofdwatersysteem en het regionale systeem, aangezien juist deze verbindingen voor grote meerwaarde kunnen zorgen.

Beantwoording door GS

Ook hiervoor geldt dat wij ervan uitgaan dat de afstemming over maatregelen een onderdeel is van de samenwerking tussen de verschillende oppervlaktewaterbeheerders, zonder directe betrokkenheid van de provincie.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Verziltting

Wij constateren dat er in het programma slechts beperkt aandacht is voor verziltting, bijvoorbeeld via sluizen in scheepvaart- en afwateringskanalen. In het geval van watertekort vergt doorspoeling aanmerkelijke hoeveelheden water.

Onze vraag is hoe de provincie (samen met HHNK) zich hiertegen wil wapenen gezien de klimaatsverandering met grotere en meer extremen?

Beantwoording door GS

In het regionaal waterprogramma beperken we ons tot de beleidsthema's die samenhangen met de Europese waterrichtlijnen. Hoe de provincie zich wil wapenen tegen de verwachte toename van verziltting van oppervlaktewater valt derhalve buiten de scope van het programma. Voor de verziltting zijn onder meer de toekomstige beslissingen in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater van belang, welke we zullen meenemen in ons beleid. Volledigheidshalve wijzen wij erop dat verziltting van grondwater een apart aandachtspunt is in het programma. Dit is uitgewerkt in paragraaf 3.3 'De waterbalans'. In deze paragraaf is uitgewerkt hoe uitputting van zoete grondwater voorraden en het omhoog komen van zout water uit de diepe ondergrond worden tegen gegaan.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Voorkomen van afwenteling

In algemene zin merken wij op dat het voorkomen van afwenteling geen aandacht krijgt in het waterprogramma. Bij de passage over datacentra (pg 26) zien wij bijvoorbeeld graag het uitgangspunt terug dat bij het gebruik van koelwater ingezet wordt op zelfvoorzienendheid. Rijkswaterstaat is graag betrokken bij het onderzoek dat gedaan wordt naar de omvang, de potentiële groei, risico's en kansen van koelwatergebruik door datacentra.

Beantwoording door GS

Het voorkomen van afwenteling hangt nauw samen met het voorkomen van uitputting van watervoorraden. Streven naar zelfvoorzienendheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Tekstwijziging:

Aan de eerste alinea van paragraaf 3.3 Waterbalans wordt toegevoegd: 'Streven naar zelfvoorzienendheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt'.

Bodemdaling

Er wordt gesproken over een gebiedsgerichte aanpak voor het stoppen of remmen en waar mogelijk herstellen van bodemdaling (pagina 16). Onze vraag hierbij is of wordt ingezet op peilverhoging om veenafbraak te voorkomen, en zo ja, waar het hiervoor benodigde water vandaan komt?

Beantwoording door GS

Dit is zeker een uiterst belangrijke vraag maar het zoetwatervraagstuk valt buiten de scope van het regionaal waterprogramma. Voor dit onderwerp zijn onder meer de toekomstige beslissingen in het kader van het deltaprogramma zoetwater van belang, welke wij zullen verwerken in ons beleid. Wij nemen dit onder meer mee in de Regionale Veenweiden Strategie. Waar mogelijk wordt ingezet op het remmen van bodemdaling maar dit gebeurt gebiedsspecifiek. In de meeste gevallen is een zekere mate van ontwatering nodig.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Deltaprogramma Zoetwater en Deltaprogramma IJsselmeergebied

In het document wordt een vermelding van de samenwerkingsverbanden in het kader van de Deltaprogramma gemist, in het bijzonder Deltaprogramma Zoetwater en Deltaprogramma IJsselmeergebied. Op verschillende plekken in het waterprogramma wordt daarnaast gesproken over de samenwerking met waterschappen, terwijl ook de samenwerking met Rijkswaterstaat hier aan de orde is. Wij verzoeken u te kijken naar waar 'waterschappen' te vervangen is door 'waterbeheerders', dan wel waar het belang van contacten met RWS apart is toe te voegen.

Beantwoording door GS

Wij hebben uitsluitend de samenwerkingsverbanden genoemd die relevant zijn voor de thema's van het regionaal waterprogramma. Inderdaad zullen we in de tekst 'waterschappen' waar nodig vervangen door 'waterbeheerders'.

Tekstwijziging:

Het begrip 'waterschappen' wordt waar nodig vervangen door 'waterbeheerders'.

Betrokken organisaties

Tot slot merken wij op dat in de inleiding de organisaties worden genoemd die betrokken zijn bij het opstellen van dit programma, maar Rijkswaterstaat wordt niet genoemd. Wij verzoeken u onze organisatie toe te voegen.

Tot slot

Wij spreken de hoop uit dat het bovenstaande voldoende aanleiding vormt om de plannen en ambities uit het Regionaal Waterprogramma, welke een directe of indirecte relatie hebben met het Hoofdvaarwegennet en/of het Hoofdwatersysteem, aan te vullen met onze opmerkingen. Rijkswaterstaat is graag bereid om onze opmerkingen nader toe te lichten.

F. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

Op 29 juni hebben het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Hoogheemraadschap van Rijnland en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht een zienswijze ingediend.

Zienswijze

Een integrale benadering

Zoals ook uit het RWP blijkt, is er een gezamenlijke opgave om het watersysteem op orde te krijgen. Tegelijkertijd is de provincie in beweging en zijn er nieuwe ontwikkelingen. Bij deze ontwikkelingen is het van belang te onderkennen dat door klimaatverandering en de toenemende druk op de ruimte, het watersysteem aan zijn limiet zit en inboet op de veerkracht om veranderingen op te kunnen vangen. Een toenemende verstedelijking met bijbehorende drinkwater vraag, overige water vragende functies (natuur, recreatie), de wateropgaven door klimaatverandering (toenemende droogte, hitte, extreme regen, kans op overstromingen en meer blauwalgenoverlast) zetten druk op het watersysteem en daarmee dus ook op de leefomgeving. Ook veranderen economische activiteiten. Sommigen daarvan, zoals datacenters, hebben grote impact op het watersysteem. Daarnaast vraagt de energietransitie, met het toenemend gebruik van de ondergrond voor energiesystemen onze aandacht, zoals ontwikkelingen op het gebied van de aquathermie.

Dit zijn ontwikkelingen die ons als waterschap raken, maar waarvan de basis ligt in het gebruik van de ruimte. Vanuit de Nationale Omgevingsvisie en uw Omgevingsvisie NH2050 is water benoemd als drager in de ruimtelijke ordening. De waterpartners in Noord-Holland hebben een akkoord gesloten: de *Uitnodiging tot ruimtelijk ordenen met water*.

Wij lezen niet terug in het RWP hoe de provincie vorm gaat geven aan de doorwerking van *Uitnodiging tot ruimtelijk ordenen met water en dit vertaalt* naar de deelprogramma's van het RWP. Ook ontbreekt de relatie en de interactie van het RWP met andere provinciale beleidsstukken.

De oplossing zou kunnen liggen in een gebiedsgerichte aanpak om de diverse opgaven met elkaar te verbinden. Dit vraagt om (vroeg)tijdige afstemming over opgaven, verwachtingen en kaders. Dit vergt een andere manier van werken van partijen. Een van de concrete voorbeelden van een gebiedsuitwerkingen is het *Systeemherstel Heuvelrug*.

In de verstedelijkingsstrategie MRA-Rijk en in Resilience by Design MRA (waarvan de provincie Noord-Holland actief deelnemer was) is een Klimaatrobuuste inrichting van de MRA uitgewerkt.

Wij zien de gebiedsgerichte aanpak graag terug in het RWP en gaan graag met u in overleg over de verwachtingen en aanpak in dit kader.

Beantwoording door GS

Wij onderschrijven het uitgangspunt dat water sturend is in de ruimtelijk ordening en geven dit onder andere vorm in het door u genoemde leerprogramma ruimtelijk ordenen met water dat wij samen met waterbeheerders ontwikkelen. Ook geven wij dit vorm bij gebiedsgerichte projecten, waaronder projecten in het regionaal waterprogramma zoals de versterking van waterkeringen, de ontwikkeling van drinkwaterwinnings, en het aanwijzen van officiële zwemlocaties. Bij het versterken van regionale en primaire waterkeringen vinden we het van belang dat er voldoende ruimte is voor toekomstige dijkversterkingen in het licht van de klimaatverandering en zetten we in op medegebruik van waterkeringen mits de waterveiligheid wordt gegarandeerd. Rond drinkwaterwinnings wijzen wij grondwaterbeschermingsgebieden aan waar risicovolle

activiteiten niet of alleen onder strenge voorwaarden toegestaan. En voor het aanwijzen van officiële zwemlocaties is een goede waterkwaliteit een randvoorwaarde. Wij hebben het leidende principe van meebewegen met water ook in onze omgevingsverordening opgenomen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen moeten de effecten op waterveiligheid, wateroverlast, hittestress, watertekort en verzilting in beeld worden gebracht. Op deze manier worden de thema's water en ruimte gebiedsgericht met elkaar verbonden.

Tekstwijziging:

In de eerste alinea van de inleiding na de vijfde zin die eindigt met '.. in Noord-Holland' wordt het volgende toegevoegd: 'Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met het watersysteem. Het watersysteem is een sturende factor.'

Waterbeschikbaarheid

De waterkwantiteit van het oppervlaktewater komt nu niet of nauwelijks aan bod in het RWP omdat de focus ligt op waterkwaliteit en waterveiligheid. De provincie ziet echter ook toe op onze taken in het waterbeheer wat betreft voldoende water. Daarnaast is er in het kader van de ruimtelijke adaptatie een rol voor de provincie in de beperking van wateroverlast en watertekort en het maken van afwegingen daartussen. Bovendien heeft de provincie een rol bij ontwikkelingen en gebiedsprocessen die (kunnen) leiden tot een toenemende watervraag. Denk daarbij aan de veenweidediscussie en de datacentra.

Juist vanuit de rol van provincie in de ruimtelijke ontwikkelingen en het maken van maatschappelijke en economische keuzes, is de beschikbaarheid van water essentieel. Ons nadrukkelijk verzoek is om in het regionaal waterprogramma aandacht te geven aan de wijze waarop de provincie om wil gaan met waterbeschikbaarheid.

Beantwoording door GS

Hier wordt terecht opgemerkt dat de rol van de provincie met betrekking tot waterkwantiteit van het oppervlaktewater vooral te maken heeft met ruimtelijke keuzes. Dit is geen onderdeel van dit programma maar wordt verder uitgewerkt in omgevingsvisie, omgevingsverordening en gebiedsprojecten. Voor dit vraagstuk zijn onder meer de toekomstige beslissingen in het kader van het deltaprogramma zoetwater van belang, welke wij zullen verwerken in ons beleid.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging

Kaderrichtlijn Water

Wij delen de analyse en inzet ter verbetering van de waterkwaliteit zoals verwoord in het RWP. Zoals blijkt moeten we alle zeilen bijzetten om de KRW-maatregelen te hebben uitgevoerd en waterkwaliteitsdoelen te halen. Wij rekenen daarbij ook op steun vanuit de provincie en zien graag dat instrumenten die in de huidige planperiode hebben gewerkt, zoals het landbouwportaal, ook in de komende planperiode worden ondersteund door de provincie.

Beantwoording door GS

Inderdaad is het ons voornemen om het Landbouwportaal Noord-Holland te blijven ondersteunen. Dit is reeds in het waterprogramma verwoord.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Aanpak grondwater

De ontwikkelingen in de ondergrond nemen in snel tempo toe zoals de toepassing van bodemenergiesystemen en aquathermie. Nog niet van alle ontwikkelingen zijn de gevolgen goed in beeld. Binnen de Omgevingswet zijn de bevoegdheden verdeeld. De ontwikkelingen in de ondergrond hebben invloed op de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater en soms ook op het oppervlaktewater. Graag zien wij in het RWP verankerd dat de grondwaterkwaliteit en – kwantiteit niet negatief wordt beïnvloed. En dat de provincie een regisserende rol oppakt om met gemeenten en waterbeheerders afspraken te maken over taken, rollen en verantwoordelijkheden.

Beantwoording door GS

De wens om in het Regionaal Waterprogramma te verankeren dat grondwaterkwaliteit en – kwantiteit niet negatief worden beïnvloed hangt direct samen met het doel van het bereiken en behouden van een goede toestand. Dat de provincie daarin een regierol oppikt blijkt uit de diverse maatregelen in dit programma. Zo stellen wij samen met gemeenten bodemenergieplannen op, doen we samen met waterschappen onderzoek naar invloed van grondwater op het oppervlaktewater en werken we met gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven samen aan het programma Gebiedsbeheer het Gooi,

Tekstwijziging:

In paragraaf 3.1 zal volledigheidshalve ‘kwalitatieve en kwantitatieve’ worden toegevoegd aan ‘toestand’.

Volledigheidshalve zal het deel van de eerste zin in paragraaf 3.1 ‘In Nederland beoordelen de provincies de toestand...’ worden aangevuld tot ‘In Nederland hebben de provincies een regisserende rol en beoordelen de toestand ...’

Waterbalans en grondwater gebonden natuur

In het ontwerp RWP is een beschrijving van de waterbalans opgenomen. Ons valt op dat deze sterk is vereenvoudigd. Er spelen meer aspecten dan alleen neerslagoverschot en (drink)wateronttrekkingen zoals verminderde inzijging door verhard oppervlak en drainage, verdamping door (naald)bossen, andere grondwateronttrekkingen. Ook hebben afbuigingen van kwelstromen naar diepe polders effect op de toestand van het waterlichaam en kunnen ze belangrijke oorzaken zijn van de huidige verdroging met nadelige effecten op grondwater gebonden natuur. De conclusie dat sprake is van een gezonde balans tussen drinkwater en natuur, onderschrijven wij niet. Ook in de provinciale programma's Natuur en Masterplan Biodiversiteit wordt de bedreiging van verdroging voor de natuur onderkend. Graag zien we dat deze factoren worden opgenomen in de waterbalans, net als de effecten van klimaatverandering. In de bijlage is dit inhoudelijke punt nader toegelicht, met speciale aandacht voor de situatie in de Gooi- en Vechtstreek.

Bijlage Toelichting Grondwaterafhankelijke natuur & waterbalans

In het RWP wordt aangegeven dat er (in de Gooi- en Vechtstreek) sprake is van een gezonde balans tussen drinkwater en natuur. Echter, de hoeveelheid grondwater (kwelwater) die vanuit het grondwaterlichaam uittreedt, is sterk afgenomen. Dat heeft geleid tot een sterke achteruitgang van kwel gebonden soorten en natuurtypen. Bovendien moet tegenwoordig veel gebiedsvreemd water worden ingelaten om de afname van het grondwater te compenseren. De afname van het uittreedende grondwater vormt hierdoor een bedreiging voor het halen van de KRW-doelen en N2000-doelen. Ook de grondwaterstand op de heuvelrug is lager dan natuurlijk en leidt daar tot schade aan de natuur. Er is sprake van ernstige verdroging en het waterlichaam verkeert niet meer in een goede toestand.

De waterbalans zoals beschreven in het RWP is te sterk vereenvoudigd. Daardoor wordt de toestand van het waterlichaam en de verdroging niet zichtbaar. Er spelen meer aspecten dan alleen neerslagoverschot en (drink)wateronttrekkingen. Ook verminderde inzijging door verhard oppervlak en drainage, verdamping door (naald)bossen, andere grondwateronttrekkingen (waar geen totaalbeeld van is) en afbuigingen van kwelstromen naar diepe polders hebben effect op de toestand van het waterlichaam en zijn belangrijke oorzaken van de huidige verdroging. Deze factoren horen daarom opgenomen te worden in de waterbalans. Daarnaast is het goed om de effecten van klimaatverandering in de waterbalans op te nemen.

Vanuit de KRW is een drietal maatregelen opgesteld om bovengenoemde effecten van winningen en verminderde infiltratie te beperken. Deze dienen vóór 2027 uitgevoerd te zijn.

- Effecten van door grondwateronttrekkingen afgenomen kwel verminderen, mitigeren en/of compenseren
- Effecten van door verharding en drainage afgenomen kwel verminderen, mitigeren en/of compenseren
- Effecten van door bebossing afgenomen kwel verminderen, mitigeren en/of compenseren

In het programma Natuur van Noord-Holland (SPUK-1) wordt deze bedreiging ook gezien en is daarom een maatregel opgenomen omtrent hydrologische verkenningen Gooi. Het RWP en het Programma Natuur van de provincie verschillen van inzicht wat dit betreft. Ook in het Masterplan Biodiversiteit van de provincie wordt gesproken over herstel van hydrologische systemen als het over het grondwater gaat. Vasthouden aan de huidige situatie, zoals in dit RWP wordt voorgesteld (*“Daarmee is via de waterbalans een gezond evenwicht gevonden tussen twee prioritaire KRWdoelen: drinkwater en natuur.”* Pag. 30) en herstel van het hydrologisch systeem, gaan niet samen.

Wij verzoeken u deze inhoudelijke opmerkingen in het RWP te verwerken en de aansluiting van RWP op andere provinciale plannen inzichtelijk te maken (of ervoor te zorgen dat het RWP en andere provinciale plannen op elkaar aansluiten).

Beantwoording door GS

Bij het berekenen van de waterbalans is uitgegaan van het protocol 'toestand en trendbeoordeling' van de landelijke werkgroep grondwater dat is gebaseerd op EU Guidance on groundwater status and trend assesment. Factoren als verhard oppervlak en type vegetatie zijn verwerkt in het neerslagoverschot. Wij onderschrijven niet dat de kwelstroom sterk is afgenomen. Integendeel, door halvering van waterwinning in het Gooi zijn grondwaterstanden gestegen en is de kwelstroom juist toegenomen. Wij beamen dat ook andere factoren van belang zijn voor het bereiken van KRW en N2000 doelen. In het regionale waterprogramma zijn daarom in hoofdstuk 3.6 'Grondwaterafhankelijke natuur' ook andere maatregelen opgenomen, zoals vasthouden van kwelwater in het Vechtplassengebied en aanleg van bufferzones. Als deze maatregelen worden uitgevoerd zal er veel minder gebiedsvreemd water worden ingelaten. Wij willen deze maatregelen samen met waterschappen verder vorm geven.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

Bodemdaling

Er is in de tekst aangegeven dat de beschrijving van het thema bodemdaling niet uitputtend is. Wij zien in het ontwerp RWP graag een provinciale doelstelling voor het remmen van bodemdaling opgenomen. Het valt verder op dat uitsluitend gesproken wordt over het effect op waterkwaliteit (nutriënten in het water) door de afbraak van veen. Bodemdaling brengt echter meer problemen mee: uitstoot van broeikasgassen, lager worden van het land, polders in landelijk en stedelijk gebied komen nog dieper te liggen en als gevolg daarvan steeds duurder en complexer waterbeheer. Naast het opnemen van de provinciale doelstelling in het RWP, zien we daarom ook graag dat het thema bodemdaling wordt verbreed naar bovengenoemde onderdelen.

Beantwoording door GS

In Omgevingsvisie 2050 hebben wij aangegeven dat we de ambitie hebben de bodemdaling in veenweidegebieden af te remmen, te stoppen en zo mogelijk te herstellen. Wij hebben in de omgevingsvisie geen eenduidige kwantitatieve doelstelling opgenomen omdat de (on)mogelijkheden per gebied verschillen. Bodemdaling is een complex probleem dat, als aangegeven in de Omgevingsvisie, gebiedsgericht wordt uitgewerkt.

Eerder is aangegeven dat het Regionaal Waterprogramma specifiek gericht is op Europese verplichtingen die samenhangen met waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater), waterkwantiteit (grondwater) en waterveiligheid. In de tekst van het regionaal waterprogramma, deelprogramma oppervlaktewater, wordt daarom inderdaad gefocust op het effect op de waterkwaliteit. Wij zijn daarnaast bezig een regionale veenweidenstrategie te ontwikkelen om invulling te geven aan de taakstelling voor de CO₂-reductie. Deze strategie zal gelden voor de komende 10 jaar (2030), met een doorkijk naar 2050. Wij zullen de tekst van het Regionaal Waterprogramma hierop nog aanvullen.

Tekstwijziging:

Op pagina 16 wordt na de zin 'Voor dit gebied zal een integraal gebiedsprogramma worden opgesteld en uitgevoerd, waarin onder meer het beperken van bodemdaling, de realisatie van het NNN en het verbeteren van waterkwaliteit aan elkaar worden gekoppeld' de volgende tekst toegevoegd:

'Er zal daarnaast een regionale veenweidenstrategie worden ontwikkeld om invulling te geven aan de taakstelling voor de CO₂-reductie. Deze strategie zal gelden voor de komende 10 jaar (2030), met een doorkijk naar 2050.'

Overstromingsrisico's

In de meerlaagse veiligheid zien we een duidelijke visie van de provincie in laag 1 voor de regionale keringen. De provincie geeft hier aan een beperkte rol te hebben in laag 3, de crisisbeheersing. De rol en verantwoordelijkheid van de provincie in laag 2, klimaat adaptieve maatregelen in de ruimtelijke inrichting, missen we hierin.

Er is beschreven dat 'laag 2' wordt geagendeerd bij partners, maar niet aan hoe de provincie zelf gevolgbeperking meeneemt in het ruimtelijk beleid en of de provincie in dit beleid ook richting geeft aan gevolgbeperking overstromingen van gemeenten. Wij zien een rol voor de provincie in laag 2. Deze zien wij graag uitgewerkt in het RWP.

Beantwoording door GS

Wij onderschrijven de rol en verantwoordelijkheid van de provincie in Laag 2 als het gaat om Waterveiligheid. In de recentelijke beleidsplannen en visies als Nationaal Waterprogramma (NWP) en Nationaal Omgevingsvisie (NOVI), wordt nadrukkelijker de aandacht gelegd op het feit dat Klimaatadaptatie niet alleen gaat over Water maar juist ook over RO. Hierbij komt dan ook nadrukkelijk de rol voor de provincies in beeld.

In het Regionaal Water programma hebben we dan ook een apart paragraaf gewijd aan het concept Meerlaagse veiligheid. De provincie vindt het belangrijk om het beleid te bezien vanuit de volledige waterveiligheidsketen: preventie (Laag 1), klimaatrobuuste ruimtelijke inrichting (laag 2) en Crisisbeheersing (laag 3). Het provinciale beleid over laag 2 is opgenomen in de provinciale Notitie Bouwstenen Klimaatadaptatie. Tevens hebben we eind 2020 in de provinciale Omgevingsverordening 2020 een artikel opgenomen over klimaatadaptatie waarmee nieuwe ontwikkelingen getoetst moeten worden aan de effecten van klimaatverandering (inclusief waterveiligheid). Initiatiefnemers zoals gemeenten moeten laten zien dat ze klimaat adaptieve maatregelen hebben afgewogen. We gaan bezien of we het beleid van klimaatadaptatie, waaronder laag 2, de komende jaren verder kunnen faciliteren en aanscherpen, doormiddel van onder ander signaalkaarten klimaatadaptatie, die we als provincie nu aan het ontwikkelen zijn.

Mede door de recente gebeurtenissen in Limburg, maar vooral ook naar aanleiding van de ontwikkelingen rondom datacentra in Noord-Holland, de grote woningbouwopgave en de zoektocht naar woningbouwlocaties, zien we ook steeds meer in de praktijk het belang van het kunnen duiden en sturen op deze ontwikkelingen in relatie tot Waterveiligheid. In gesprek met onder andere de waterbeheerders komen we tot de conclusie dat het niet vanzelfsprekend mag zijn dat de gevolgen van nieuwe ontwikkelingen voor waterveiligheid, afgewenteld worden op hogere normen van keringen met eventuele dijkversterkingen tot gevolg. Als Provincie zijn we dan ook in gesprek met de Waterschappen, hoe we beter en eerder kunnen sturen in de RO, om de afwenteling op de keringen zoveel mogelijk bij te sturen en/of te voorkomen. Hierbij hebben de keringen in de lage normklassen (IPO-klassen 1 en 2) ook speciale aandacht, omdat die in de huidige systematiek uit het zicht geraken, maar bij ongeremde ruimtelijke ontwikkelingen al snel ook in hogere normklassen kunnen gaan vallen, met alle nieuwe opgaves en inspanningen tot gevolg.

Om hier goed een vinger aan de pols te kunnen houden, gaan we als provincie de komende jaren inzetten om informatie en kennis over de huidige normen en het effect van ruimtelijke ontwikkelingen op potentiële schaderisico's te actualiseren. Potentiële schaderisico's zijn namelijk direct gekoppeld aan de normstelling van de keringen. Op dit moment werken HHNK en de provincie aan een pilot rondom de "zorgplicht regionale keringen". Het doel is om mede in dit kader een methodiek te ontwikkelen waarbij wij als provincie continu inzicht gaan krijgen en houden in (nieuwe) ruimtelijke ontwikkelingen en het mogelijk effect op de veiligheidsnormen van de keringen. Hiermee hopen we een instrument te ontwikkelen waarmee we ruimtelijke

plannen op tijd bijsturen op klimaatbestendigheid. Het doel is om met de waterbeheerders, gemeenten en veiligheidsregio's gezamenlijk optrekken om invulling te geven aan een goede afweging tussen laag 1, 2 en 3 binnen het concept Meerlaagse veiligheid. Hiervoor is nog wel de nodige beleidsvoorbereiding voor nodig.

Wij hebben een paragraaf over Meerlaagse veiligheid opgenomen in het RWP waarbij we tevens verwijzen naar de door GS vastgestelde Notitie Bouwstenen Klimaatadaptatie. Aan deze paragraaf en op andere plekken in het hoofdstuk zullen we nadrukkelijker het belang van sturing via de RO in relatie tot waterveiligheid benadrukken. Dat we als provincie de komende jaren, samen met o.a. de waterschappen, gemeenten en veiligheidsregio's verder uitwerking zullen geven aan het concept van meerlaagse Veiligheid.

Tekstwijziging:

Op blz. 33 in het kader "provinciaal belang" wordt de laatste zin: 'Daarom brengt de provincie..... Ruimtelijke inrichting' vervangen door: *'Daarom brengt de provincie overstromingsrisico's in beeld en stimuleert zij samen met de waterbeheerders een waterrobuuste ruimtelijke inrichting, om de waterveiligheid in onze provincie te waarborgen'*.

Onder het kopje "meerlaagse veiligheid" op blz. 34 wordt de bestaande tekst vervangen door de volgende tekst:

Meerlaagse veiligheid

De provincie werkt met alle regionale overheden en belanghebbenden samen bij het werken aan een provincie die goed beschermd is tegen overstromingen en de gevolgen daarvan. Hierbij wordt het concept meerlaagse veiligheid toegepast. In dit concept worden combinaties gezocht tussen beperken van de kans op een overstroming door betrouwbare keringen en het beperken van de negatieve gevolgen van een overstroming, door een duurzame ruimtelijke inrichting en een goede crisisbeheersing (voorkomen van slachtoffers). De provincie onderzoekt hoe zij hier verder invulling aan wil geven samen met de waterbeheerders en andere provinciale partners. Daarbij worden nadrukkelijk de beleidssturing voor klimaatadaptatie en een waterrobuuste ruimtelijke inrichting (Laag 2) meegenomen, om onder meer de keringen meer te gaan ontzien (laag 1) en de gevolgen bij een daadwerkelijk overstromingen zoveel mogelijk te beperken (Laag 3). Dit kan leiden tot adviezen aan gemeenten, waterschappen en veiligheidsregio's en eventueel ook een aanpassing en aanscherping van het beleid van de provincie, waaronder in de provinciale omgevingsverordening.

Omdat er altijd een dijkdoorbraak kan plaatsvinden (100% veilig bestaat niet) werkt de provincie ook aan gevolgenbeperking. Om slachtoffers en schade bij een (dreigende) dijkdoorbraak zoveel mogelijk te voorkomen worden klimaatadaptatieve maatregelen genomen in de ruimtelijke inrichting en werkt de provincie samen met waterschappen en veiligheidsregio's aan modern watercrisisbeheer. De provincie heeft een beperkte rol in het watercrisisbeheer maar zet zich desondanks in voor maximale gevolgenbeperking. Daarbij ondersteunt zij de waterschappen en veiligheidsregio's bij kennisontwikkeling, innovaties, het opstellen van evacuatieplannen en het houden van watercrisisoefeningen.

Provincie en waterschappen bespreken bovenregionale knelpunten op het gebied van waterveiligheid met het Rijk en stimuleren daarbij de dialoog om tot vernieuwende en klimaatadaptatieve oplossingen te komen. Voorbeelden uit het recente verleden zijn de Zwakke Schakels Hondsbossche Duinen en de Prins Hendrikzanddijk op Texel.

Op blz. 37 wordt onder Maatregelen de volgende maatregel toegevoegd:

Verkennen hoe samen met de waterschappen invulling gegeven kan worden aan meerlaagse veiligheid zodat waterrobuust inrichten (laag 2) en de versterkingsopgave van de waterkeringen (laag 1) in samenhang kunnen worden gezien.

G. Vereniging Natuurmonumenten

Bij brief van 28 juni 2021 is op 29 juni 2021 een zienswijze ingediend.

Zienswijze

Allereerst: het programma is goed leesbaar en van duidelijke doelen voorzien. Het document is op een logische manier opgezet, waardoor het inzichtelijk is welke maatregelen er (al dan niet) worden genomen. Het programma geeft een goed overzicht van het provinciaal beleid over water, en is alleen hierdoor al de moeite waard om te lezen.

1) Extra inzet om KRW-doelen in 2027 te behalen

In 2027 dienen de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) te zijn bereikt. Zoals u zelf al aangeeft, is het onwaarschijnlijk dat alle doelen in Noord-Holland in 2027 gehaald zullen zijn.

Er is Noord-Holland veel discussie over de haalbaarheid van de *ecologische* doelen.

Hierbij worden verschillende verklaringen gebruikt. Zo noemt u zelf:

In veel wateren kunnen onvoldoende maatregelen genomen worden om ruimte te scheppen voor waterplanten. Er zijn beperkte arealen beschikbaar voor natuurvriendelijke oevers. De peilen zijn meestal vast.

Dit is uiteraard een keuze. Er is voldoende areaal beschikbaar voor natuurvriendelijke oevers. Er wordt hier naar ons idee iets anders bedoeld: er is een beleidsmatige keuze gemaakt door bijvoorbeeld HHNK om geen budget vrij te maken voor natuurvriendelijke oevers, en geen apart programma te ontwikkelen om de watergangen te verbreden.

Ter vergelijking; het waterschap Zuiderzeeland heeft als doel om in 2027 40% van de vaarten en tochten in de Flevo- en Noordoostpolder van een natuurvriendelijke oever te voorzien. Het waterschap steekt hier veel eigen geld in, maar heeft ook Europese subsidie geregeld.

Het is uiteraard mogelijk om in een vergelijkbaar gebied als de Wieringermeer dergelijke maatregelen te nemen. In vergelijking met andere provincies en waterschappen is het maatregelenpakket van met name HHNK erg bescheiden. Er zijn vooral veel rapporten geschreven om te beargumenteren waarom het *niet* mogelijk is om de doelen te behalen. De inzet richt zich vooral op vrijwillige maatregelen.

Wij willen de provincie vragen om een vergelijking te maken tussen de maatregelenpakketten zoals voorgesteld door de drie waterschappen (HHNK, Rijnland, en AGV). Volgens onze eigen analyse is de inzet van HHNK aanzienlijk lager dan die van de andere twee waterschappen. Vervolgens willen wij u vragen om in de vorm van een bestuurlijk overleg HHNK te vragen om alsnog een ambitieus maatregelenpakket te ontwikkelen. Uiteraard zijn wij beschikbaar daarover mee te denken en suggesties te doen.

Beantwoording door GS

Wij zullen het gevraagde bestuurlijk overleg met HHNK niet aangaan. Het waterschap voert een aanzienlijk maatregelenpakket uit. Het totale beschikbare budget van HHNK ligt rond de 22,5 miljoen euro. Dit is exclusief de reguliere beheeractiviteiten ten behoeve van waterkwaliteit, kosten voor monitoring en onderzoek en de verwachte subsidie-inkomsten. Het schap heeft binnen de kaders die de KRW stelt, gekozen voor een realistische aanpak. Dit is gebaseerd op de nieuwe inzichten over het maximaal te behalen doelbereik in de nieuwe planperiode. Met andere woorden: de watersysteemanalyses die HHNK heeft uitgevoerd tonen aan dat met eventuele

maatregelen bovenop het geprogrammeerde pakket geen hogere ecologische doelen bereikt kunnen worden.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

2) Bufferstroken van drie meter zijn nodig om chemische doelen te halen

In Noord-Holland worden ook de *chemische* doelen niet behaald.

Op pagina 11 geeft u hierover aan:

De regionale overheden hebben beperkt invloed op het chemisch doelbereik omdat bijvoorbeeld het toelatingsbeleid en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen landelijk worden bepaald. Wel werken de waterschappen in Noord-Holland, en ook de provincie, samen in het Landbouwportaal. Met dit Landbouwportaal wordt onder meer gewerkt aan het terugdringen van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen.

Als provincie heeft u echter wel degelijk invloed om de chemische doelen te realiseren.

Op Blz 15 geeft u zelf al een voorzet:

In het nieuwe Nationaal Strategisch Plan (NSP, de opvolger van POP3, 2023-2027) voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zal wederom de mogelijkheid bestaan om mede met Europees geld watermaatregelen te financieren.

Bovendien kan aan de realisatie van KRW-doelen worden bijgedragen via een stelsel van regelingen en voorwaarden die gesteld worden aan inkomenssteun voor boeren (de zogeheten 1e pijler). Het kan hier gaan om maatregelen die tot de basis voor hectaresteen behoren, alsmede om additionele maatregelen (ecoregelingen) die agrariërs op vrijwillige basis kunnen nemen om zo extra hectarepremie te ontvangen.

Eén van de succesfactoren is een voor agrariërs laagdrempelige en toegankelijke financiering. In Noord-Holland heeft het Landbouwportaal Noord-Holland (zie ook hieronder) het belang daarvan aangetoond. Vanaf 2023 is de ambitie om het Landbouwportaal voor een belangrijk deel onder het NSP-GLB te financieren.

In het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is de verplichting opgenomen om bufferstroken van drie meter breed te realiseren naast watergangen zoals sloten. Deze verplichting is bedoeld om aan de doelstellingen uit de KRW te voldoen. In deze stroken mogen geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt, en hoogstwaarschijnlijk ook geen meststoffen.

Een lidstaat heeft de mogelijkheid om een uitzondering op deze verplichting aan te vragen. Het schijnt dat Nederland overweegt om een dergelijke derogatie te regelen. Indien deze aanvraag wordt toegekend, vervalt deze zeer effectieve maatregel. Een bufferstrook van drie meter breed zorgt er namelijk voor dat de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater sterk afneemt.

Het Nationaal Strategisch Plan-GLB wordt gezamenlijk door LNV, en de provincies /IPO opgesteld. Gedeputeerde Ilse Zaal van Noord-Holland is nauw betrokken bij het ontwikkelen van het maatregelenpakket.

Wij willen u vragen om een (verplichte) bufferstrook van drie meter breed naast een watergang zoals sloten en vaarten op te nemen in het NSP-GLB, en deze geen onderdeel te laten uitmaken van de eco-regelingen. Immers, deze bufferstroken zijn reeds een verplichting voortkomend uit

pijler 1. Indien een agrariër bovenop de basishectarevergoeding ook een bedrag ontvangt om afspoeling te voorkomen, wordt er twee keer betaald.

Aangezien het NSP-GLB een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van provincies en LNV, hopen wij dat de provincie Noord-Holland haar invloed wil gebruiken om het IPO een standpunt over de bufferstroken te laten opstellen. Dit standpunt kan vervolgens in de onderhandelingen met LNV worden ingebracht.

Beantwoording door GS

De vrees voor dubbele betaling is ongegrond: het is niet mogelijk om maatregelen die zijn verplicht vanuit pijler 1 voor de basispremie (conditionaliteiten), ook op te nemen in de ecoregelingen. De conditionaliteiten worden bepaald door Brussel en zijn nog in onderhandeling.

Tekstwijziging:

Geen tekstwijziging.

3) Kansen binnenduintrand benutten

In een eerder stadium hebben we reeds aandacht gevraagd voor de binnenduintrand.

Zoals in het programma is opgenomen, ligt de grootste uitdaging in de binnenduintrand:

Voor de komende KRW-periode ligt de uitdaging vooral in de binnenduintrand. Het grondwater dat niet meer wordt opgepompt stroomt naar de duintrand en kan worden benut voor ontwikkeling van bijzondere kwelmilieus zoals duinrellen met fonteinkruiden en percelen met blauwgraslanden. Door het water vast te houden ontstaat er ook een 'klimaatbuffer' tegen droge periodes. Het benutten van het duinwater kan wellicht samengaan met realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) aan de duintrand. Mogelijkheden zullen worden onderzocht en indien mogelijk uitgevoerd. Aandachtspunt hierbij is het risico van wateroverlast in bebouwd en agrarisch gebied.

Juist omdat de grootste kansen in de binnenduintrand aanwezig zijn, is het volgens Natuurmonumenten een gemiste kans om de inspanning te beperken tot een "Onderzoek benutten kwelwater duintrand" (blz 31).

In het kader van het Programma Natuur is er bijna 8 miljoen euro beschikbaar om nieuwe natuur te realiseren in de binnenduintrand. De recente extreme neerslag rond Egmond laat zien dat de huidige berging in dit gebied onvoldoende is. Door de duinrellen "breder" te maken, en regelmatig kleine overloopgebieden aan te leggen, kan wateroverlast worden tegengegaan. Uit de analyses van HHNK over de KRWmaatregelen blijkt dat vooral in gebieden waar schoon kwelwater uit de duinen gebruikt kan worden, er mogelijkheden zijn om de KRW-doelen te behalen.

Er zijn dus voldoende "haakjes" om niet nog een onderzoek uit te voeren, maar om al in deze KRW-periode tot uitvoering over te gaan.

Concreet willen wij u vragen om de maatregel "onderzoek benutten kwelwater duintrand" te vervangen door een "uitvoeringsprogramma kwelwater duintrand", met als doel het vasthouden van het schone water in de poldersystemen, extra waterbergingscapaciteit en ontwikkelen van natuurwaarden door het natuurvriendelijk inrichten van de duinrellen.

Beantwoording door GS

In de tekst van paragraaf 3.6 is aangegeven dat mogelijkheden zullen worden onderzocht en indien mogelijk worden uitgevoerd. Aan het eind van deze paragraaf staat onder het kopje 'Maatregelen' alleen 'Onderzoek benutten kwelwater duintrand'. Dit wekt de suggestie dat alleen onderzoek wordt gedaan. Intentie is ook om tot uitvoering over te gaan. Niet zeker is echter of en

in welke mate dit binnen de planperiode lukt, vanwege de complexiteit en benodigde voorbereidingsprocedures.

Tekstwijziging:

De eerstgenoemde maatregel wordt vervangen door: ‘Onderzoek en waar mogelijk benutten kwelwater duinrand’.

4) Dynamisch kustbeheer als uitgangspunt

In de laatste jaren is er veel ervaring opgedaan over het inzetten van dynamisch kustbeheer als middel om de waterveiligheid te garanderen. Uit onderzoek blijkt dat het laten verstuiven van de primaire zeereep een positief effect heeft op het zandtransport richting de duinen. Met het oog op de komende zeespiegelstijging, is het van belang om in de komende decennia zo veel mogelijk zand vanuit het strand richting de duinen te verplaatsen. Momenteel is er nog vaak een “muur” van aaneengesloten duinen aanwezig direct achter het strand, waarvoor het zand uit de suppleties blijft hangen.

In het Regionaal Waterprogramma is onder *4.3 primaire keringen* wel aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, maar wordt dynamisch kustbeheer niet als leidend principe genoemd.

Natuurmonumenten wil dan ook voorstellen om dynamisch kustbeheer als leidend principe voor het beheer van de zandige keringen op te nemen: “dynamisch waar het kan, star en hard waar het moet”. In en rond de kustplaatsen wordt de kust door middel van regelmatige strandsuppleties op de huidige locatie gehouden. In de duinen grenzend aan natuurgebieden is meer ruimte voor kerven en stuivende duinen, en mag de kustlijn meer “kwispelen”. Als gevolg van het stimuleren van natuurlijke processen zal er netto meer zand naar de duinen worden getransporteerd. Het verse en kalkrijke zand neutraliseert bovendien de negatieve gevolgen van te veel stikstofneerslag.

Samengevat is het niet voldoende om alleen zand te suppleren, zoals opgenomen onder Kustplaatsen en buitendijkse gebieden:

De provincie adviseert Rijkswaterstaat jaarlijks over het zandsuppletieprogramma. Door zandsuppleties wordt de Basiskustlijn gehandhaafd en kan de kust meegroeien met de zeespiegelstijging.

Het zand moet vervolgens ook nog over de zeereep heen richting de duinen worden verplaatst. Alleen door dynamisch kustbeheer als leidend principe van het duinbeheer te benoemen en actieve verstuing te stimuleren, is het mogelijk om de kust daadwerkelijk te laten meegroeien met de zeespiegelstijging.

Beantwoording door GS

Wij onderschrijven uw reactie en zullen in het RWP ook het belang van dynamisch kustbeheer verder uitwerken. Door een goede samenwerking tussen de waterkering beheerder en de natuurbeheerder kan door het combineren van dynamisch kustbeheer en dynamisch duinbeheer een klimaat adaptieve kust worden ontwikkeld. In die samenwerking proberen we de doelstellingen van dynamisch kustbeheer, die onder andere in het waterplan van HHNK zijn verwoord te verwezenlijken:

- Groei van het duinmassief, van belang voor het in evenwicht houden van het duingebied met de voorziene zeespiegelstijging.

- Een groter waterbergend vermogen in het duinmassief en daarmee een grotere zoetwaterbuffer.
- De verstuiwing van vers strandzand draagt bij aan de variatie van (beschermde) habitats en soortenrijkdom.

Voor de provincie geldt het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit hierbij ook als een belangrijke doelstelling.

Op dit moment is het dynamische kustbeheer vooral operationeel en gericht op de relatief korte termijn. Vanwege (versnelde) zeespiegelstijging is het van belang om lange termijn doelen voor dynamisch beheer op de waterkering langs de Noordzeekust te formuleren. Dit vraagt ook om inzicht in nieuwe kennis, om de doorkijk naar de lange termijn te kunnen maken, op het gebied van zeespiegelstijging, klimaatsverandering, biodiversiteit en verwacht ruimtelijk-economische perspectieven. In nauwe samenwerking met het rijk, regionale partners en kennisinstituten zetten we in om deze kennis en inzichten te verzamelen en uit te werken tot mogelijke toekomstige perspectieven voor de Noordzee en Waddenkust. Dit willen we doen in nauwe samenhang met het kennisprogramma Zeespiegelstijging van het Deltaprogramma.

Tekstwijziging:

Aan paragraaf 4.3 Primaire keringen, subparagraaf: *“Toevoegen van extra kwaliteit”*, wordt een laatste regel toegevoegd:

“Voor onze zandige kust zet de provincie in om in een goede samenwerking met de waterkering beheerder en de natuurbeheerder extra ruimtelijke kwaliteit te verwezenlijken door met behulp van dynamisch kustbeheer en dynamisch duinbeheer een klimaat adaptieve kust te ontwikkelen.”

Aan paragraaf 4.6 Kustplaatsen en buitendijkse gebieden wordt op blz. 42, bovenste regel na ‘...meegroeien met de zee.’ toegevoegd:

“Hierin zet de provincie in op een nauwe samenwerking met de waterkering beheerder en de natuurbeheerder om met behulp van dynamisch kustbeheer en dynamisch duinbeheer een klimaat adaptieve kust te ontwikkelen.”

Op blz. 42, na “...zeespiegelstijging en extra stormen”, wordt toegevoegd:

‘Vanwege de verwachte (versnelde) zeespiegelstijging is het namelijk van belang om ook de lange termijn doelen voor dynamisch kustbeheer op de waterkering langs de Noordzeekust te formuleren. Dit vraagt om nieuwe inzicht en kennis, om de doorkijk naar de lange termijn te kunnen maken, op het gebied van zeespiegelstijging, klimaatsverandering, biodiversiteit en verwacht ruimtelijk-economische perspectieven. In nauwe samenwerking met het rijk, regionale partners en kennisinstituten zetten we in om deze kennis en inzichten te verzamelen en uit te werken tot mogelijke toekomstige perspectieven voor de Noordzee en Waddenkust in Noord-Holland. Dit willen we doen in nauwe samenhang met het kennisprogramma Zeespiegelstijging van het Deltaprogramma.’

Op blz. 42 wordt de volgende maatregel toegevoegd:

‘Samen met het rijk, regionale partners, gemeenten en kennisinstituten verkennen van de lange termijn opgaven (klimaat en ruimtelijk) en perspectieven voor de Noordzee- en Waddenkust inclusief de relatie met dynamisch kustbeheer.’

Overige aanpassingen

Daarnaast zijn nog ambtshalve wijzigingen doorgevoerd in de tekst van het Regionaal Waterprogramma.

De ambtshalve wijziging over het 'doelbereik 2027' wordt hieronder nader toegelicht (zie bij pagina 11).

Verder hebben de ambtshalve wijzigingen onder andere als reden actuele ontwikkelingen, zoals de overstromingen in Limburg, de aanscherping van klimaatscenario's (IPCC rapport en KNMI-klimaat signaal'21) en de terinzagelegging van het Nationaal Waterprogramma. Tenslotte zijn ambtshalve wijzigingen doorgevoerd vanwege tekstuele omissies of onjuistheden. Bij de ambtshalve wijzigingen gaat het om aanpassingen waaraan geen inhoudelijke gevolgen vastzitten.

Ambtshalve wijzigingen RWP Deelprogramma Oppervlaktewater

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
6	Het huidige zesde actieprogramma geldt t/m het jaar 2021 en momenteel wordt daarom gewerkt aan het opstellen van het zevende actieprogramma.	Per 1 januari 2022 is het zevende actieprogramma in werking getreden, dat geldt voor de periode t/m 2025.	Actualisering
7	Anno 2021 wordt gewerkt aan Gebiedsdocumenten Agrarische Wateropgave. Waterbeheerders en agrariërs formuleren hierin per waterschapbeheergebied gezamenlijk de regionale wateropgaven en maatregelen voor zowel de landbouwsector als de waterbeheerder. Daarna zullen deze documenten geconcretiseerd worden in uitvoeringsprogramma's.	In 2021 is gewerkt aan Gebiedsdocumenten Agrarische Wateropgave. Waterbeheerders en agrariërs hebben hierin gezamenlijk per waterschapbeheergebied de regionale wateropgaven en maatregelen geformuleerd voor zowel de landbouwsector als de waterbeheerder. Deze documenten zullen geconcretiseerd worden in uitvoeringsprogramma's.	Actualisering
7	(naar verwachting per 1 januari 2022 in de Omgevingswet en het Besluit Kwaliteitseisen Leefomgeving (BKL))	(naar verwachting per 1 juli 2022 in de Omgevingswet en het Besluit Kwaliteitseisen Leefomgeving (BKL))	Actualisering

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
11	<p>Doelbereik 2027 Het is onwaarschijnlijk dat alle doelen in 2027 gehaald zullen zijn, al zal er in ieder geval sprake zijn van een belangrijke verbetering. Voor de periode 2022-2027 hebben de waterschappen meer haalbare en realistische ecologische doelen afgeleid, gebaseerd op uitgebreide watersysteemanalyses. Dit betekent onder meer dat bij het bepalen van de doelen rekening is gehouden met bijvoorbeeld achtergrondbelasting ten gevolge van veenafbraak. Alle effectieve maatregelen die nodig zijn om deze realistische doelen te bereiken zijn geprogrammeerd. Dit betekent dat de ecologische doelen in beginsel gehaald kunnen worden, mits:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Alle geprogrammeerde maatregelen betaalbaar en uitvoerbaar blijken. · Voor zover maatregelen van derden afhankelijk zijn, deze partijen meewerken aan de uitvoering. · Alle maatregelen minimaal het effect hebben dat wordt verwacht. Echter, er zit een marge in de betrouwbaarheid van de beoordelingssystemen, uitheemse soorten kunnen de goede toestand in de weg zitten en klimaatverandering heeft invloed op de biologie. Verder is voor het op orde krijgen van de ondersteunende parameters stikstof en fosfor een verdere inspanning noodzakelijk, met name op nationaal niveau. 	<p>Doelbereik 2027 Voor de periode 2022-2027 hebben de waterschappen meer haalbare en realistische ecologische doelen afgeleid, gebaseerd op uitgebreide watersysteemanalyses. Dit betekent onder meer dat bij het bepalen van de doelen rekening is gehouden met bijvoorbeeld achtergrondbelasting ten gevolge van veenafbraak. Alle effectieve maatregelen die nodig zijn om deze meer realistische doelen te bereiken zijn geprogrammeerd.</p> <p>Ondanks de beschreven maatregelen (voor oppervlaktewater in dit hoofdstuk en voor grondwater in hoofdstuk 3) en de maatregelenprogramma's die zijn opgenomen in het National Waterprogramma van het Rijk en de waterbeheerprogramma's van de waterschappen is het volledig bereiken van de doelen voor de grond- en oppervlaktewaterlichamen nog onzeker. Een hardnekkig probleem is de te hoge belasting van ons water met nutriënten en bestrijdingsmiddelen waardoor in veel waterlichamen het bereiken van de doelen wordt belemmerd. De door het Rijk te treffen maatregelen voor de aanpak van bemesting en gewasbeschermingsmiddelen (onder andere in het 7e Actieprogramma Nitraat) zijn</p>	<p>De gezamenlijke provincies hebben n.a.v. een ingewonnen juridisch advies¹ een tekst opgesteld, waarvan werd afgesproken deze landelijk in alle RWP's op te nemen.</p>

¹ Doelrealisatie Kaderrichtlijn water, het spanningsveld tussen de ambitie doelen op tijd te halen of bij voorbaat te kiezen voor doelverlaging (Utrecht University Centre for Water Oceans and Sustainability Law, maart 2021)

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	<p>Bovendien zijn er zoals eerder aangegeven naast de vier biologische en zeven ondersteunende parameters nog een honderdtal specifiek verontreinigende stoffen, waarop getoetst wordt. Dit betreft stoffen die verstorend zijn voor het ecologisch doelbereik waarvoor landelijke normen van toepassing zijn. Een voorbeeld is de stof ammonium. De ecologische doelen kunnen onder meer als gevolg van 'natuurlijke omstandigheden' nog niet in 2027 zijn bereikt. Voor de EU is dat een geldige motivatie voor het in 2027 nog niet bereiken van de doelen. De natuur kan na het nemen van de verbetermaatregelen meer hersteltijd nodig hebben. De maatregelprogramma's zijn vooral gericht op het verbeteren van de ecologische doelen. Daarnaast kent de KRW zoals gezegd ook chemische doelen. De regionale overheden hebben beperkt invloed op het chemisch doelbereik omdat bijvoorbeeld het toelatingsbeleid en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen landelijk worden bepaald. Wel werken de waterschappen in Noord-Holland, en ook de provincie, samen in het Landbouwportaal. Met dit Landbouwportaal wordt onder meer gewerkt aan het terugdringen van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen. Met name de eerdergenoemde ubiquitaire stoffen vormen een</p>	<p>nog niet uitgekristalliseerd. Daarom is nog niet duidelijk of deze maatregelen voldoende zullen opleveren om de doelen te halen. Ook is nog onduidelijk of de belasting van grensoverschrijdende rivieren met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in de periode 2022-2027 voldoende door onze buurlanden zal worden gereduceerd. De waterschappen hebben in hun waterbeheerprogramma's maatregelen geprogrammeerd voor de periode 2022-2027, zoals het bevorderen van vismigratie en het aanpassen rioolwaterzuiveringen. De provincie gaat uit van daadwerkelijke realisatie van de maatregelen door het waterschap in deze periode, maar realiseert zich dat de uitvoering nog risico's kent, bijvoorbeeld op het vlak van grondverwerving.</p> <p>De doelen van de KRW moeten in 2027 zijn bereikt. In de interpretatie van de Europese Commissie betekent dit dat de maatregelen, die nodig zijn om de doelen te bereiken, uiterlijk in 2027 moeten zijn getroffen. Het daadwerkelijk bereiken van de goede toestand mag dan na-ijlen mits dat te wijten is aan natuurlijke omstandigheden, zoals de traagheid waarmee het watersysteem en de ecologie reageert op maatregelen. De KRW kent de mogelijkheid om minder strenge milieudoelstellingen ('doelverlaging') vast te stellen</p>	

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	<p>probleem bij het halen van de chemische doelen in 2027. Dit zijn stoffen die niet meer geloosd mogen worden maar die in het milieu erg langzaam afbreken. Het Regionaal Waterprogramma is onderdeel van een landelijk programma van maatregelen. Het Rijk rapporteert hierover aan de EU. Met betrekking tot de KRW is in de bijeenkomst van landelijke Stuurgroep Water (met hierin het Rijk, de Unie van Waterschappen, de VNG en het IPO) van 20 januari 2021 geconstateerd dat het nog onzeker is of tijdig wordt voldaan aan de doelen. De intentie is uitgesproken dat in het ontwerp van de regionale waterprogramma's en het ontwerp van de Stroomgebiedbeheerplannen wordt aangegeven dat, indien nodig, door partijen aanvullende haalbare en betaalbare maatregelen worden genomen, binnen de eigen verantwoordelijkheden. Wanneer deze situatie zich voordoet in Noord-Holland zal tussen 2022 en 2027 over een aanpassing van dit programma worden besloten.</p>	<p>indien waterlichamen in een zodanige mate door menselijke activiteiten zijn aangetast dat het bereiken van die doelstellingen niet haalbaar of onevenredig kostbaar zou zijn (artikel 4, 5e lid KRW). Op grond van artikel 2.17 van het Besluit kwaliteit leefomgeving kan in het provinciaal waterprogramma worden besloten tot doelverlaging voor regionale wateren. Landelijk is in de Stuurgroep Water (april 2018) afgesproken om vast te houden aan de ambitie om invulling te geven aan de KRW-doelen in de periode 2022-2027 en pas gedurende deze periode een besluit te nemen over het toepassen van doelverlaging wanneer in 2027 het KRW-doel niet kan worden gerealiseerd. De voortgang van maatregelen en doelbereik zullen periodiek worden geëvalueerd om te kunnen beoordelen in hoeverre doelbereik mogelijk is en welke wijzigingen (in maatregelen óf doelen) eventueel tussentijds moeten worden doorgevoerd in de programma's. Er zullen afspraken tussen de betrokken partijen worden gemaakt over hoe de monitoring en evaluatie plaats zullen vinden. Hiermee kan een gedegen dossiervorming vorm krijgen die noodzakelijk is voor een goede onderbouwing van eventuele doelverlaging richting de Europese Unie.</p> <p>Dit is in lijn met de afspraken over de KRW in de vergadering</p>	

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
		<p>van de landelijke Stuurgroep Water (met hierin het Rijk, de Unie van Waterschappen, de VNG en het IPO) van 20 januari 2021. Hierin werd geconstateerd dat het nog onzeker is of tijdig wordt voldaan aan de doelen. De intentie werd uitgesproken dat in de regionale waterprogramma's en de Stroomgebiedbeheerplannen wordt aangegeven dat, indien nodig, door partijen aanvullende haalbare en betaalbare maatregelen worden genomen, binnen de eigen verantwoordelijkheden. Wanneer deze situatie zich voordoet in Noord-Holland zal tussen 2022 en 2027 over een aanpassing van dit programma worden besloten.</p> <p>De maatregelprogramma's zijn vooral gericht op het verbeteren van de ecologische doelen. Daarnaast kent de KRW zoals gezegd ook chemische doelen (die overigens voor een deel, namelijk voor de eerdergenoemde specifiek verontreinigende stoffen, onderdeel zijn van de ecologische doelen). De regionale overheden hebben beperkt invloed op het chemisch doelbereik omdat bijvoorbeeld het toelatingsbeleid en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen landelijk worden bepaald. Wel werken de waterschappen in Noord-Holland, en ook de provincie, samen in het Landbouwportaal. Met dit</p>	

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
		Landbouwportaal wordt onder meer gewerkt aan het terugdringen van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen. Met name de eerdergenoemde ubiquitaire stoffen vormen een probleem bij het halen van de chemische doelen in 2027. Dit zijn stoffen die niet meer geloosd mogen worden maar die in het milieu erg langzaam afbreken.	
12	Voor al het overig water zullen de waterschappen ecologische doelen gaan afleiden.	Voor al het overig water zullen de waterschappen periodiek ecologische doelen gaan afleiden.	Verduidelijking
12	Zowel de waterschappen als de provincie betrekken de te zijner tijd vast te stellen doelen bij hun beleid en de uitwerking daarvan.	Zowel de waterschappen als de provincie betrekken de doelen bij hun beleid en de uitwerking daarvan. Boven het kopje 'Chemische doelen overig water' wordt de volgende zin ingevoegd: De provincie heeft in het najaar van 2021 de doelen overig water van Rijnland en AGV voor de eerste maal vastgesteld.	Actualisering
13	In december 2017 hebben PS ingestemd met de Kansenskaart natuurvriendelijke oevers provinciale vaarwegen. Daarin werden de kansen voor aanleg en verbetering van nvo's in beeld gebracht. Uit deze kansenskaart kwamen 30 locaties naar voren die effectief bleken te zijn. De afgelopen jaren zijn middelen beschikbaar gekomen voor de uitvoering en zijn de kansen voor een belangrijk deel	In de jaren voor de planperiode van dit programma zijn op meerdere locaties nvo's aangelegd, waaronder 9,6 km rietlanden/nvo's langs de trajecten West-Beverkoog en Noord Schermer- en Walingsdijk.	Tekst teruggebracht naar de essentie.

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	gerealiseerd. Een voorbeeld betreft de realisatie van 9,6 km rietlanden/nvo's langs de trajecten West-Beverkoog en Noord Schermer- en Walingsdijk.		
13	De provincie gaat de oeververvangingsprojecten voor de komende 6 à 8 jaar aanbesteden aan één partij.	De provincie heeft de oeververvangingsprojecten voor de komende jaren aanbesteed aan één partij.	Actualisering
14	De uitvoering van deze projecten zal in 2021 van start gaan.	De uitvoering van deze projecten is in 2021 van start gegaan.	Actualisering
15	De provincie voert sedert 2018 de zogeheten subsidieregeling 'kennis' uit, waarmee met financiële middelen van de waterschappen onder meer coaches worden gefinancierd die bedrijfsbezoeken afleggen om agrariërs te adviseren over te nemen verbetermaatregelen.	De provincie voert sedert 2018 de zogeheten subsidieregeling 'Kennisonwikkeling Bodem en Water' uit, waarmee met financiële middelen van de waterschappen onder meer coaches worden gefinancierd die bedrijfsbezoeken afleggen om agrariërs te adviseren over te nemen verbetermaatregelen.	Naam van de regeling voluit geschreven.
16	In 2021 zal de provincie het Masterplan Biodiversiteit vaststellen.	In 2021 heeft de provincie het Masterplan Biodiversiteit vastgesteld.	Actualisering
16	Onderdeel van het masterplan wordt een kennisagenda voor biodiversiteit en waterkwaliteit.	Onderdeel van het masterplan is een kennisagenda voor biodiversiteit en waterkwaliteit.	Actualisering
17	Op basis hiervan gaat het RIVM de risicogrenzen voor PFAS in bodem, oppervlaktewater en drinkwater opnieuw beoordelen. Waarschijnlijk worden de risicogrenzen in sommige gevallen lager. De resultaten van de beoordeling zijn naar verwachting in de eerste helft van 2021	Op basis hiervan heeft het RIVM de risicogrenzen voor PFAS in bodem, oppervlaktewater en drinkwater opnieuw beoordeeld.	Actualisering

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	beschikbaar.		
17	Over de invulling zal de provincie overleg plegen met de omgevingsdienst NZKG.	Over de invulling zijn met de omgevingsdienst NZKG afspraken gemaakt.	Actualisering
18	Naar verwachting wordt in 2021 Europees beleid van kracht om het probleem van microplastics te verminderen.	- (vervalt)	Was doublure
20	<p>In de Waterverordening staat ook de regelgeving met betrekking tot het vaarwegbeheer. Met de overgang naar de Omgevingswet zullen de aanwijzing van de vaarwegbeheerders en de regelgeving omtrent de vaarwegen in de Omgevingsverordening komen te staan.</p> <p>De Functiekaart vaarwegen is sinds 2015 niet gewijzigd; het betreft een voortzetting van bestaand beleid.</p>	<p>Inmiddels staan de aanwijzing van de vaarwegbeheerders en de regelgeving omtrent de vaarwegen in de Omgevingsverordening.</p> <p>De Functiekaart vaarwegen, inmiddels opgenomen in de viewer bij de Omgevingsverordening, is sinds 2015 niet gewijzigd; het betreft een voortzetting van bestaand beleid.</p>	Actualisering
5 en 7-12			<p>Diverse wijzigingen in paragraaf 2.2 van het deelprogramma oppervlaktewater. Deze houden verband met:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de actualisering van de toestandsgegevens van de KRW-waterlichamen: in het ontwerp RWP was de ecologische en chemische toestand in het jaar 2019 weergegeven; dit is gewijzigd naar de toestand in het jaar 2020. - het nog niet

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
			beschikbaar zijn van de definitieve factsheets van de waterlichamen bij het Informatiehuis Water. In plaats daarvan is nu een tabel opgenomen waarin de toepassing van de uitzonderingsartikelen uit de KRW is weergegeven (artikel 4.4 fasering en artikel 4.6 tijdelijke achteruitgang).

Ambtshalve wijzigingen RWP Deelprogramma Grondwater

Pag.	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
26	Onder datacenters: ... wanneer de vraag naar water groot is. Maar de vestiging van datacenters kan wanneer de vraag naar water groot is. Het zoetwatergebruik door datacenters, maar ook van andere functies zoals waterstofproductie, toename beregening en bestrijding bodemdaling vraagt om bovenregionale en zelfs nationale ontwikkeling van beleid. Dat gebeurt momenteel in het kader van het Deltaprogramma zoetwater. Maar de vestiging van datacenters kan	De verwijzing naar Deltaprogramma zoetwater en de bredere context wordt toegevoegd omdat datacenters hier intussen ook een belangrijk onderwerp zijn. Er is een samenhang tussen waterbalansen en beschikbaarheid van grond- en oppervlaktewater. Daarnaast zijn er naast datacenters andere (potentiële) watervragers die steeds van belang zijn.
31	Laatste regel onder veengebieden: Ook hier zullen mogelijkheden worden onderzocht en waar mogelijk worden uitgevoerd.	Ook hier zullen mogelijkheden worden onderzocht en waar mogelijk worden uitgevoerd. Aandachtspunt hierbij is het risico van wateroverlast en	Deze aandachtspunten zijn expliciet benoemd, mede naar aanleiding

Pag.	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
		vermindering van bergingscapaciteit.	van onderzoek in veengebieden en voortschrijdend inzicht in klimaatverandering.
31	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek verhogen grondwaterstand in veengebieden. 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek en waar mogelijk verhogen grondwaterstand in veengebieden. 	De tekst onder kopje maatregelen wordt hetzelfde als in de beschrijvende paragraaf die eraan vooraf gaat. Intentie is om waar mogelijk grondwaterstanden te verhogen, maar dit kan niet zonder meer. Deze ambtshalve wijziging is analoog aan de wijziging die voor benutten kwelwater duinrand is doorgevoerd naar aanleiding van een zienswijze. De formulering van maatregelen is op deze manier consistent.

Ambtshalve wijzigingen RWP Deelprogramma Overstromingsrisico's

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
33	<ul style="list-style-type: none"> → Toevoegen zin onder laatste zin linker kolom bladzijde 33 (dus boven de foto) 	De recentelijke overstromingen in Limburg hebben de noodzaak van samenwerking en het nemen van maatregelen weer eens extra onderschreven (zie kader 'Limburg 2021').	N.a.v. laatste aanpassingen in het ORBP Gebeurtenis Limburg benoemen

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
33	<p>→ Toevoegen kader onder de nieuwe zin hierboven</p>	<p>Limburg 2021: <i>In de zomer van 2021 hebben zich overstromingen voorgedaan in de regionale wateren in Zuid Limburg en in buitendijks gebied langs de Maas. In een deel van Zuid Limburg is in circa twee dagen tijd ruim 150 mm neerslag gevallen, vergelijkbaar met een 1:1000 situatie. Met name in Valkenburg heeft dit geleid tot grote schade aan en in gebouwen en de infrastructuur en zijn de gevolgen enorm. De totale schade wordt door Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) voorlopig geschat op 350 tot 600 miljoen euro.</i></p>	<p>N.a.v. laatste aanpassingen in het ORBP Gebeurtenis Limburg benoemen</p>
34	<p>Normering regionale keringen De provincie wijst regionale waterkeringen aan en normeert deze. Dit gebeurt in overleg met de waterkeringbeheerders. Het normeren van de regionale waterkeringen vindt plaats op basis van overstromingsscenario's waarmee de te verwachten schade bij een doorbraak wordt berekend.</p>	<p>Normering regionale keringen De provincie wijst regionale waterkeringen aan en normeert deze. Het normeren van de regionale waterkeringen vindt plaats op basis van overstromingsscenario's waarmee de te verwachten schade bij een doorbraak wordt berekend. Aangezien de overstromingsscenario's steeds gedetailleerder worden weergegeven, inzichten in potentiële schade verbeteren en er continue nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, verkent de provincie samen met de waterbeheerders of de normen nog voldoen en/of ze bijgesteld moeten worden.</p>	<p>Ambtshalve wijziging: Aanscherping beleid rondom zorgplicht en normering regionale keringen</p>
35	<p>Er dient te worden voorkomen dat gebouwd wordt in gebieden waar het overstromingsgevaar significant groot is. De samenhang tussen waterveiligheid en</p>	<p>Er dient te worden voorkomen dat er niet klimaatbestendig gebouwd wordt in gebieden waar het overstromingsgevaar significant groot is. De samenhang tussen</p>	<p>Ambtshalve wijziging: Aanscherping tekst rondom meerlaagse veiligheid</p>

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	andere klimaatadaptieve maatregelen is uitgebreid beschreven in de Notitie bouwstenen klimaatadaptatie die de provincie in februari 2020 heeft vastgesteld.	waterveiligheid en klimaatbestendig bouwen moet versterkt worden in de uitwerking van het concept meerlaagse veiligheid. In de Notitie bouwstenen klimaatadaptatie die de provincie in februari 2020 heeft vastgesteld is de samenhang tussen klimaatadaptatie en waterveiligheid beschreven.	
37	<i>Nieuwe Maatregel toevoegen →</i>	Met gemeentes en waterpartners nieuwe kennis en inzichten ontwikkelen ten behoeve van lange termijn perspectieven voor onze kustzones. Hierbij trekken we samen op met het kennisprogramma Zeespiegelstijging en maken we gebruik van de nieuwe KNMI klimaatscenario's (verwachting 2023).	Ambtshalve wijziging: Toevoegen concrete acties die lopen.
37	Regionale waterkeringen voldoen uiterlijk 2050 aan de veiligheidsnorm.	De regionale keringen die in de tweede toetsronde (einddatum 2024) worden afgekeurd, voldoen uiterlijk in 2030 weer aan de norm.	Ambtshalve wijziging: Jaartallen waren niet goed
37	In het Uitvoeringsbesluit regionale keringen West Nederland (2014) is bepaald dat de regionale keringen die bij toetsingen in de periode 2009-2012 werden afgekeurd in 2030 aan de normen moeten voldoen. In 2024 moeten alle regionale keringen zijn getoetst inclusief waterkerende kunstwerken en niet-waterkerende objecten. De regionale waterkeringen die in 2024 als 'onvoldoende' worden beoordeeld, dienen uiterlijk in 2050 aan de veiligheidsnormen	In het Uitvoeringsbesluit regionale keringen West Nederland (2014) is bepaald dat de regionale keringen die bij toetsingen in de periode 2009-2012 werden afgekeurd in 2020 aan de normen moeten voldoen. In 2024 moeten alle regionale keringen zijn getoetst inclusief waterkerende kunstwerken en niet-waterkerende objecten. De regionale waterkeringen die in 2024 als 'onvoldoende' worden beoordeeld, dienen uiterlijk in 2030 aan de veiligheidsnormen te voldoen.	Ambtshalve wijziging: Jaartallen waren niet goed en zijn hier aangepast

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	te voldoen.		
37	In het landelijke Overstromingsrisicobeheerplan is opgenomen dat uiterlijk in 2050 de regionale waterkeringen aan de dan geldende norm (omgevingswaarde10) voldoen.		Ambtshalve wijziging: Deze zin is onjuist en moet weggehaald worden
38	Aanwijzen, normeren en kennisontwikkeling De provincie draagt zorg voor het aanwijzen en het toekennen van omgevingswaarden aan regionale waterkeringen. Deze worden opgenomen in de omgevingsverordening. Het beschermingsniveau, oftewel de omgevingswaarde, van een regionale waterkering wordt mede bepaald op basis van de economische schade die bij het falen van de waterkering kan optreden. De provincie werkt mee aan herijking van de status en omgevingswaarden van regionale keringen als voortschrijdend inzicht of nieuw beleid daartoe aanleiding geven.	Aanwijzen, normeren en kennisontwikkeling De provincie draagt zorg voor het aanwijzen en het toekennen van omgevingswaarden aan regionale waterkeringen (het normeren). Deze zijn opgenomen in de omgevingsverordening. Het beschermingsniveau, oftewel de omgevingswaarde, van een regionale waterkering wordt mede bepaald op basis van de economische schade die bij het falen van de waterkering kan optreden. De provincie en de waterschappen werken samen aan het herijken van de status en omgevingswaarden van regionale keringen als voortschrijdend inzicht of nieuw beleid daartoe aanleiding geven.	Ambtshalve wijziging: Aanscherping van de passagen. Wat betreft het normeren van de keringen zijn wij in de lead.
38	De provincie zorgt samen met de waterschappen voor ruimtelijke borging van regionale keringen en de beschermingszones in bestemmingsplannen. Zij gaat samen met de waterschappen in gesprek met gemeenten over ruimtelijke ontwikkelingen die het voldoen aan het beschermingsniveau van deze regionale waterkeringen belemmeren.	De provincie zorgt samen met de waterschappen voor ruimtelijke borging van regionale keringen en de beschermingszones in bestemmingsplannen. Dit is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsverordening. De provincie gaat samen met de waterschappen in gesprek met gemeenten over ruimtelijke ontwikkelingen rondom de keringen, die het voldoen aan het beschermingsniveau van deze regionale waterkeringen	Ambtshalve wijziging: Aanscherping van de passage

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
		belemmeren.	
38	<p>Toetsen van regionale waterkeringen Regionale waterkeringen voldoen conform het ORBP uiterlijk in 2050 aan normen om de schade door overstromingen te beperken. In de provinciale omgevingsverordening kan een eerder moment worden vastgelegd. De betreffende artikelen in de omgevingsverordening moeten worden afgestemd met de provincies Utrecht en Zuid-Holland</p>	<p>Toetsen van regionale waterkeringen Regionale keringen voldoen in 2030 aan de normen, om de schade door overstromingen te beperken. De omgevingswaarden (normen) van de regionale keringen en hoe en wanneer aan deze omgevingswaarden moet worden voldaan, zijn in de provinciale omgevingsverordening vastgelegd. De betreffende artikelen in de omgevingsverordening worden afgestemd met de provincies Utrecht en Zuid-Holland, omdat we met dezelfde Waterschappen hierin samenwerken.</p>	<p>Ambtshalve wijziging: Aanscherping van de passage en jaartal klopte niet</p>
39	Aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen bij nieuwe inzichten en dit vastleggen in de provinciale omgevingsverordening.	Aanwijzen en (her)normeren van regionale waterkeringen bij nieuwe inzichten en dit vastleggen in de provinciale omgevingsverordening	Ambtshalve wijziging: Aanscherping van de passage
39	<i>Nieuwe Maatregel toevoegen →</i>	Samen met de waterschappen verkennen of nieuwe kennis en inzichten rondom ruimtelijke ontwikkelingen en overstromingsscenario's aanleiding geven tot het actualiseren van de normen (omgevingswaarden) van de regionale keringen.	Ambtshalve wijziging: Deze verkenning wordt reeds uitgevoerd
39	Participeren in verkenning naar herijking van de normering van regionale waterkeringen	Participeren in de landelijke verkenning naar herijking van de normering van regionale waterkeringen	Ambtshalve wijziging: Aanscherping van de passage
39	Participeren in project Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam Rijnkanaal/Noordzeekanaal-	Participeren in project Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam Rijnkanaal/Noordzeekanaal-	Ambtshalve wijziging: Aanscherping van de passage

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	gebied	gebied aangaande het peilbeheer en het afvoeren en keren van overtollig water.	
39	<i>Nieuwe Maatregel toevoegen →</i>	De provincie zorgt samen met de waterschappen voor ruimtelijke borging van regionale keringen en hun beschermingszones vanuit waterveiligheid en meervoudig ruimtegebruik.	Ambtshalve wijziging: Benoemen wat we al doen
39	<i>Nieuwe Maatregel toevoegen →</i>	Met waterschappen en provincies verkennen hoe we continue inzicht kunnen krijgen in (het effect van) nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op de waterveiligheid om daarmee op klimaatbestendigheid te kunnen bijsturen.	Ambtshalve wijziging: Benoemen van de actie die we reeds zijn gestart
39	<i>Nieuwe Maatregel toevoegen →</i>	Met waterschappen en provincies verkennen hoe we vitaal en kwetsbaar op de goede manier in ons waterveiligheidsbeleid mee kunnen nemen, zowel in de normen van de keringen als in de klimaatbestendige inrichting.	Ambtshalve wijziging: Op basis van het expliciet opnemen van Vitaal en kwetsbaar in het nieuwe ontwerp NWP.
39	Zo is de provincie verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de regionale overstromingskaarten en het actueel houden van de overstromingsinformatie op de provinciale risicokaart. De provinciale taak is vastgelegd in de Regeling provinciale risicokaart (onder de Omgevingswet wordt dit het Besluit kwaliteit leefomgeving). Met de productie, actualisatie en publicatie van de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten wordt door de provincie invulling gegeven aan deze	Zo is de provincie verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de regionale overstromingskaarten en het actueel houden van de overstromingsinformatie op de provinciale risicokaart. Met de productie, actualisatie en publicatie van de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten wordt door de provincie invulling gegeven aan deze verplichting. De provinciale taak is nu nog vastgelegd in de Regeling provinciale risicokaart maar onder de Omgevingswet wordt	Ambtshalve wijziging: Vanwege aanscherping van de wettelijke taken van de provincie bij invoering omgevingswet

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	verplichting. Eind 2020 of begin 2021 komt de evaluatie van de Wet op Veiligheidsregio's beschikbaar. Op basis hiervan kan de rol van de provincie bij een watercrisis nog enigszins wijzigen.	dit vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving. In dit nieuwe besluit wordt Gedeputeerde staten ook verantwoordelijk gesteld voor het verzamelen gegevens over overstromingsrisico's. Hiermee worden de provinciale inspanningen rondom beheer, onderhoud en ontsluiting van de overstromingsgegevens alleen maar sterker.	
39	Eind 2020 of begin 2021 komt de evaluatie van de Wet op Veiligheidsregio's beschikbaar. Op basis hiervan kan de rol van de provincie bij een watercrisis nog enigszins wijzigen	In december 2020 heeft de evaluatie van de Wet op Veiligheidsregio's plaatsgevonden. Op basis van deze evaluatie is de rol van de provincie bij het operationeel watercrisisbeheer afgezwakt.	Ambtshalve wijziging: Aangezien de evaluatie op de veiligheidsregio's al afgerond is
40	De provincie werkt samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat aan actuele overstromingsmodellen en -scenario's. Daarnaast willen de provincie en de waterschappen de overstromingskaarten gebruiken om inzicht te krijgen in het al dan niet klimaatadaptief zijn van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling. De provincie draagt bij aan goed beheer, onderhoud en ontsluiting van de overstromingsgegevens. Dit wordt samen met de andere provincies en het Rijk gedaan. De provincie gaat in de planperiode verkennen welke gevolgen een overstroming heeft voor het cultureel erfgoed. Samen met provincie Utrecht, provincie Zuid-Holland, Rijkswaterstaat en de inliggende waterschappen actualiseert de provincie in de planperiode het zogeheten 'Randstadmodel	De provincie werkt vanuit zijn wettelijke taken samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat aan actuele overstromingsmodellen en -scenario's. Daarbij draagt de provincie bij aan goed beheer, onderhoud en ontsluiting van de overstromingsgegevens. Dit wordt samen met de andere provincies en het Rijk gedaan. We nemen als provincie Noord-Holland onze wettelijke taken serieus en zitten dan ook in de kerngroep voor het nieuw op te zetten landelijk voorziening Overstromingen (LVO) en leveren we sinds 2021 ook de voorzitter van de Landelijke Database Overstromingen (LDO). Samen met provincie Utrecht, provincie Zuid-Holland, Rijkswaterstaat en de inliggende waterschappen actualiseert de provincie in de planperiode het zogeheten "Randstad	Ambtshalve wijziging: De actualiteit gaat snel, dus er spelen al weer nieuwe dingen, vandaar dat ik de tekst iets aangescherpt en omgegooid heb

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	<p>overstromingen' (overstromingsscenario's voor de Randstad). Dit doet de provincie op basis van de nieuwste kennis voor het maken van overstromingsscenario's. Hierbij worden veiligheidsregio's, kennisinstituten en gespecialiseerd bedrijfsleven betrokken.</p>	<p>Overstromingsmodel Instrumentarium (ROI)". Met dit nieuwe instrumentarium maken we de komende jaren op basis van de nieuwste kennis, data en rekenmodellen actuele overstromingsscenario's. Hierbij worden veiligheidsregio's, kennisinstituten en gespecialiseerd bedrijfsleven betrokken. Deze nieuwe scenario's zullen in 2023 ook ingezet worden voor een grootschalige calamiteitenoefening.</p> <p>De provincie en de waterschappen gebruiken de overstromingskaarten ook om inzicht te krijgen in het al dan niet klimaat adaptief zijn van een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling. Daarbij zijn deze kaarten ook gebruikt voor de stresstest en risicodialogen droge infrastructuur in onze provincie. Tevens zet de provincie deze overstromingsgegevens in om in deze planperiode te verkennen welke gevolgen een overstroming heeft voor het cultureel erfgoed.</p>	
40	<p>Innovaties De provincie participeert samen met waterschappen en veiligheidsregio's in een onderzoeksproject voor het verkrijgen van meer inzicht in evacuatie bij overstromingen en de gevolgen van overstromingen voor het wegennetwerk. Het onderzoek is tevens gericht op de vraag welke bijdrage wegen kunnen leveren bij evacuatievraagstukken. Het pilotgebied is Noord-Holland</p>	<p>Innovaties De provincie participeert samen met waterschappen en veiligheidsregio's in een onderzoeksproject voor het verkrijgen van meer inzicht in evacuatie bij overstromingen en de gevolgen van overstromingen voor het wegennetwerk. Het onderzoek is erop gericht hoe we door gerichte sturing in de ruimtelijke ordening, de gevolgen van overstromingen</p>	<p>Ambtshalve wijziging: Aangezien het onderzoek verder gevorderd is en de resultaten steeds duidelijker worden</p>

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
	boven het Noordzeekanaal, dat daarmee aanvullend is op het eerdergenoemde Randstadmodel.	kunnen beperken. De gevolgenbeperking zit hem dan in betere evacuatiestrategieën en slimmer sturen van de overstroming zelf. Het pilotgebied is Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, dat daarmee aanvullend is op het eerdergenoemde Randstadmodel.	
40	Tekst toevoegen na de zin die eindigt op <i>'...inwoners en bedrijven.'</i>	Naar aanleiding van de overstromingen en overlast van juli 2021 in Zuid Limburg, is er rondom crisisbeheersing extra aandacht voor "herstel, nazorg en evaluatie". De bevindingen uit evaluaties in 2021 en 2022 zullen worden meegenomen in de volgende cyclus van de Richtlijn overstromingsrisico's (ROR).	N.a.v. laatste aanpassingen in het ORBP Extra aandacht voor "herstel, nazorg en evaluatie".
40	Nieuwe maatregel toevoegen →	Met de provincies en het rijk overleggen of en hoe we Wateroverlastkaarten in het vervolg ook gaan meenemen in de actualisatie van onze risicokaarten.	Ambtshalve wijziging: De kans bestaat dat dit uit de evaluatie van de overstroming van Limburg komt en als advies wordt meegenomen
40	Bouwen Randstadmodel 3.0 samen met andere Randstadprovincies, waterschappen en RWS	Bouwen nieuw "Randstad Overstromingsmodel Instrumentarium (ROI)". samen met andere Randstadprovincies, waterschappen en RWS.	Ambtshalve wijziging: Naamgeving is in de actualiteit anders geworden.
40	<i>Nieuwe maatregel toevoegen →</i>	Samen met Rijkswaterstaat en ProRail risicodialogen organiseren en handelingsperspectieven ontwikkelen voor klimaatbestendige infrastructuur in provincie Noord-Holland.	Ambtshalve wijziging: Actie loopt.

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
42	De provincie participeert in landelijke onderzoeken over klimaatverandering en zeespiegelstijging. In 2023 komt er een KNMI-rapport uit met de nieuwste inzichten over zeespiegelstijging en extreme stormen.	De provincie participeert in landelijke onderzoeken over klimaatverandering en zeespiegelstijging. In 2023 komt er een KNMI-rapport uit met de nieuwste inzichten over zeespiegelstijging en extreme stormen. Vanwege de verwachte (versnelde) zeespiegelstijging is het namelijk van belang om ook de lange termijn doelen voor dynamisch kustbeheer op de waterkering langs de Noordzeekust te formuleren. Dit vraagt om nieuwe inzicht en kennis, om de doorkijk naar de lange termijn te kunnen maken, op het gebied van zeespiegelstijging, klimaatsverandering, biodiversiteit en verwacht ruimtelijk-economische perspectieven. In nauwe samenwerking met het rijk, regionale partners en kennisinstututen zetten we in om deze kennis en inzichten te verzamelen en uit te werken tot mogelijke toekomstige perspectieven voor de Noordzee en Waddenkust in Noord-Holland. Dit willen we doen in nauwe samenhang met het kennisprogramma Zeespiegelstijging van het Deltaprogramma.	<p>N.a.v. zienswijze Vereniging Natuurmonument en over “Dynamisch kustbeheer als uitgangspunt” Aanscherping onze inzet in de samenwerking tussen natuur en waterbeheerders over inzet dynamisch kust- en duinbeheer.</p> <p><i>Maar ook</i></p> <p>Ambtshalve wijziging: Toevoegen concrete acties die lopen.</p>
42	<i>Nieuwe Maatregel toevoegen →</i>	Samen met het rijk, regionale partners, gemeenten en kennisinstututen verkennen van de lange termijn opgaven (klimaat en ruimtelijk) en perspectieven voor de Noordzee- en Waddenkust inclusief de relatie met dynamisch kustbeheer.	<p>N.a.v. zienswijze Vereniging Natuurmonument en over “Dynamisch kustbeheer als uitgangspunt” Aanscherping onze inzet in de samenwerking</p>

Pagina	Tekst Ontwerp RWP	Tekst RWP	Reden wijziging
			tussen natuur en waterbeheerders over inzet dynamisch kust- en duinbeheer. <i>Maar ook</i> Ambtshalve wijziging: Toevoegen concrete acties die lopen.